

Božič - praznik duhovnega prerojenja

Spet se spušča sveta noč na zemljo, spet done božični zvonovi nad našimi slovenskimi vasi in mesti kakor v vsem krščanskem svetu in oznanjajo Rojstvo Gospodovo. Na božičnih drevesih se prižigajo lučke in presrečne otroške oči strme v ta čudoviti simbol božiča in otroški prstki božajo božje Dete v jaslicah ...

Božič — praznik notranje zbranosti, miru in družinske domačnosti, praznik poetičnih božičnih simbolov in navad. Toda bilo bi premalo, če bi ostalo samo pri tem, da bi na sveto noč in morda še naslednja dva božična praznika uživali poetičnost božičnega razpoloženja ter se predajali družinski domačnosti, nato pa šli kot navadno, nespremenjeni, nazaj na svoje delo, spet samo mrzli, preračunljivi, sebični in maščevalni do vseh tistih, katerih dejavnost je v dozdevnem ali resničnem navkrižju z našimi interesi.

Božič naj bi bil za nas vse poleg vse poetičnosti in domačnosti vendarle predvsem praznik notranjega prerojenja. Pozdravimo ga kot priložnost, da poglobimo svoje notranje življenje, se zavemo svojih krščanskih in človeških dolžnosti in se znebimo sebičnosti, mržnje ali celo hudobije, ki so se nas oprijele kot prah in blato v življenjskem boju, ki ga bijemo, v boju za lastne interese in tudi v boju za naše ideale. Božični zvonovi niso le romantična nota božične noči, ampak so živ in glasen opomin, da se zavemo svojih obveznosti do Boga in do ljudi, ki so naši bratje, ker imamo skupnega Očeta. Pustimo, da ta opomin, da glas božičnih zvonov prodre v našo zavest in vzdrami našo vest, da se po praznikih ne bomo več tako samozadovoljno vrnili na svoje vsakdanje delo, misleč samo nase in na svojo družino, na svojo stranko, ampak da mu bomo skušali dati višji smisel in bolj vsečloveški pomen.

Danes je svet poln problemov — in kakšnih problemov: ogražajo ga atomsko orožje, vojne, trajna politična razcepljenost na bloke, ki onemogočajo razvoj prijateljskih in tesnih odnosov med narodi, revolucije, trajno pomanjkanje ali celo lakota na obsežnih »nerazvitih« področjih, analfabetizem, ki onemogoča vsak kulturni in civilizacijski napredek, bolezni, ki že v rani mladosti onemogočijo milijonom ljudem zdrav telesni razvoj in jih obsojajo na nesrečno življenje, ideološki fanatizem, porojen največkrat tudi iz nevednosti in sebičnosti, rasizem in drugo. Toda vse te probleme bi bilo mogoče ne le omiliti, ampak tudi rešiti, če bi se ljudje

(Nadaljevanje na 2. strani)



Foto M. Magajna

Planinska cerkva v snegu

Vesele božične praznike in srečno ter
uspehov polno novo leto želi naročnikom,
bralcem, sodelavcem in vsem Slovencem

NOVI LIST



RADIO TRST A

- NEDELJA, 27. decembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski zbori; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Božična odprava v gozd«, Mladinska božična igra (Franc Jeza). Igrajo člani RO.; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.00 Rado Bednarik: »V tihem objemu svete noči«; 18.00 Po društvih in krožkih: »Slovenski kulturni klub« (Saša Martelanc); 20.30 Iz slovenske folklorne - Lelja Rehar: »T'n u g'sčave u reuni štalce ana lučka še g'ri«.
- PONEDELJEK, 28. decembra, ob: 11.45 Naš jukebox; 12.15 Iz slovenske folklorne - Lelja Rehar: »T'n u g'sčave u reuni štalce ana lučka še g'ri«; 18.30 Naši mladi koncertisti; 19.15 Plošče za vas: 11. quiz oddaja — pripravil Danilo Lovrečič; 20.35 George Gershwin: »Porgy in Bess«, opera v treh dejanjih.
- TOREK, 29. decembra, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 »Zgodilo se je na letošnji božič« — pripravil Saša Martelanc; 18.30 Sodobna jugoslovanska glasba. Ljubica Marić; Musica octoia. Orkester Zagrebske filharmonije, vodi Igor Gjadrov. Milan Ristić: Glasba za komorni orkester. Simfonični orkester Zagrebske Radiotelevizije, vodi Pavel Dešpalj; 19.15 Pisani balončki, radijski tenisk za najmlajše; 21.30 Slovenske novele 19. stoletja: Josip Kostanjevec: »Na Silvestrov večer«; 21.55 Solisti naše dežele. Baritonist Marijan Kos, pri klavirju Livia D'Andrea Romanelli. Stanko Premrl: Božične skrivnosti.
- SREDA, 30. decembra, ob: 11.45 Tržaški motivi; 12.15 Brali smo za vas; 18.00 Franc Orožen: »Pred Silvestrovim«; 18.30 Glasba in glasbeniki v anekdotah: »Izposojeni in prepisani glasbeni motivi« (Dušan Pertot); 19.15 Higiena in zdravje (dr. Rafko Dolhar); 20.35 Simfonični koncert Orkestra Ita-

SVET SLOVENSKE SKUPNOSTI ŽELI VSEM SLOVENCEM IN SLOVENKAM VESEL BOŽIČ IN USPEHA POLNO TER SREČNO NOVO LETO!

- lijanske Radiotelevizije iz Rima. Približno ob 21.05 Knjižne novosti - Jože Peterlin: »Marijan Zadnikar in njegova knjiga „Znamenja na Slovenskem“«.
- CETRTEK, 31. decembra, ob: 11.45 Italijanski orkestri in pevci; 12.15 Po društvih in krožkih: »Slovenski kulturni klub«; 17.20 Iz albuma lahke glasbe; 18.00 Novele in črtice - Vinko Beličič: »Po vino na Silvestrov«; 19.15 cirimo obzorja: »Zgodovina koledarja« (Rado Bednarik); 21.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo: Danilo Lovrečič; 21.30 Silvestrov ples; 24.00 Novoletno voščilo.
- PETEK, 1. januarja 1965, ob: 8.30 Praznična matineja; 9.30 Veseli motivi v slovenski pesmi; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 »Novoletna bajka«. Napisala Desa Kraševc. Igrajo člani RO.; 14.45 Tipični ansambli »Avsenik«, »Veseli Planšarji« in »Zadovoljni Kranjci«; 15.30 Za smeh in dobro voljo. Besedilo: Danilo Lovrečič; 18.30 Radijska novela - Nikolaj Gogolj: »Prva božična noč«; 20.30 Gospodarstvo in delo. Urednik: Egidij Vršaj; 21.00 Iz slovenske folklorne - Lelja Rehar: »Srečno novo leto, Buh dejs«, 21.30 Koncert operne glasbe.
- SOBOTA, 2. januarja, ob: 12.15 Okno v svet; 15.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 15.30 »Madelži na soncu«. Drama v treh dejanjih (Leopold Lahola, Vitomil Zupan). Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu; 17.20 II. Vatikanski koncil; 18.00 Novele in črtice: »Trije kralji« (France Kunstel); 18.30 Glasbena oddaja za mladino; 19.00 Slovenski moderni samospievi; 19.15 Družinski obzorik; 20.45 Komorni zbor iz Celja, ki ga vodi Egon Kunej; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 Panorama velikih tujih simfoničnih orkestror.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 27. decembra, nedelja: Janez, Vanek
- 28. decembra, ponedeljek: Nedolžni otroci, Neva
- 29. decembra, torek: Tomaž, Vojan
- 30. decembra, sreda: Evgen, Genka
- 31. decembra, četrtek: Silvester
- 1. januarja, petek: Novo leto, Zivana
- 2. januarja, sobota: Makarij, Miljera

Brez dostojanstva

Italijanski parlament je postavil zadnji teden svojevrsten rekord. V tednu dni ni mogel izvoliti novega predsednika republike. Doslej, ko to pišemo, se je zvrstilo že trinajst glasovanj, toda noben kandidat še niti oddaleč ni dobil zadostno število glasov, da bi vzbujalo upanje, da bi lahko bil izvoljen. Predvsem je kandidatov za predsednika preveč. Povprečen državljan težko razume, zakaj kažejo najvidnejši talijanski politiki tako željo, da bi zasedli predsednikov stol, ko pa je znano, da predsednik republike sam po sebi nima posebne politične oblasti, po drugi strani pa njegova reprezentativna funkcija tudi ni lahka. Očitno gre vsem, ki se potugujejo zanjo, bolj za čast kot za kaj drugega. Iz teh prestižnih razlogov so vse večje stranke postavile vsaka svojega kandidata in vsaka svojega tudi volile, zato so glasovi močno razpršeni, in ob takem sistemu tudi ni videti možnosti, da bi se strnili v taki meri, da bi bila možna izvolitev tega ali onega kandidata.

Italijanski dnevniki prinašajo že kar tabele o dosedanjih glasovanjih, podobne tabelam splošnih političnih volitev. Nekoliko pa spominjajo tudi na športne lestvice. Doslej so se predstavili kot kandidati za predsednika republike naslednji: Leone (kot uradni kandidat Krščanske demokracije), Terracini (KPI), Saragat (soc. dem.), Fanfani (kršč. dem. disidenti), Nenini (socialisti), Martino (liberalci), De Marsanich (MSI), Malagugini (PSIUP), Pastore (kršč. dem. disidenti), Taviani (isto), Scelba (isto) in Rossi (soc. dem.). Največ glasov so doslej prejeli Leone, in sicer pri prvem glasovanju (319 glasov), Terracini (253), pri tretjem glasovanju, in Saragat, pri prvem in petem glasovanju (po 140). Fanfani je dobil največ 132 glasov (dvakrat).

Krščanska demokracija, ki daje ob tej volitvi predsednika naravnost dramatično podobo svoje razdrobljenosti v skupine in svoje notranje nediscipline, je po dolgi in razgibani nočni seji v torek zjutraj objavi-

la, da Fanfani ne bo nikoli njen uradni kandidat. Fanfani je nato pozval svoje pristaje disidente, naj ne glasujejo več zanj, ker se hoče držati odločitve odgovornih organov v stranki. S tem je končno dal vzgled discipline in omogočil, vsaj teoretično, da se krščansko-demokratski glasovi spet osredotočijo na istega kandidata. Vendar se zdi, da Leone kot uradni kandidat stranke ne predstavlja ravno najbolj posrečene izbire, ker pri tolikih glasovanjih ni mogel potegniti vseh struj krščanskih demokratov za seboj. Široki javnosti se zdi vsekakor čudno, da se Krščanska demokracija ni odločila rajši za osebnost, ki ni toliko zapletena v boj med strujami v strankami in ki uživa tako v stranki kot izven nje velik ugled, povrh pa že začasno opravlja funkcijo državnega poglavarja, to je za senatorja Merzagoro. Kot pa je slišati, se je Merzagora zameril svojim kolegom v stranki s tem, ker je dosledno podarjal, da bi morale biti sprejete vse važne politične odločitve v državi v parlamentu, ne pa ni pogajanjih med posameznimi strankami, tako da pripade parlamentu samo še naloga, da jih sankcionira.

Najbolj čudno in v neki meri žalostno je to, da po tolikih dneh glasovanja še nikakor ni videti, da bi bilo kmalu pričakovati izvolitev novega predsednika.

V ljudeh vzbuja ta jalovost parlamenta sarkastične komentarje. Nekateri namigujejo na dogodek v zvezi s svoječasno volitvijo papeža v Viterbu. Kardinali konklava so bili že več mesecev zaprti v gradu, pa se niso mogli zediniti glede izvolitve papeža. Ljudem pa je bilo tega že dovolj in so vdrli v grad ter razrušili vse strehe. Seveda tokrat ne bo prišlo do česa takega, ker je italijanski narod preveč demokratično zrel za to. Vendar pa bo marsikdo začel identificirati demokracijo z zmedo in popolno neenotnostjo, kar bo samo v prid avtoritativnim in totalitarnim tendencam skrajne desnice in leve.

Božič - praznik duhovnega prerodenja

(Nadaljevanje s 1. strani)

— in predvsem odločujoči ljudje — zavedli opomina božičnih zvonov, ki oznanjajo mir med ljudmi in spoštovanje božjih zakonov.

Toda ne smemo čakati, da se bodo pomena tega oznanila zavedli samo tisti, ki odločajo o usodi narodov in celin. Najprej se ga moramo zavesti mi sami in šele potem bomo lahko moralno in z demokratičnimi sredstvi, ki so nam na razpolago, prisilili — vsak v svoji domovini in državi — tudi vodilne ljudi, da bodo upoštevali božje in človeške zakone, zapopadene v božičnem oznanilu. Prerodenje sveta mora izhajati iz nas samih. Vsak mora začeti sam pri sebi, ne pa ga zahtevati samo od drugih.

Lep vzgled za to nam je letos dala spet Cerkev, ki je na zasedanjih drugega vatikanskega cerkvenega zbora začela odločno prenovitveno akcijo v sebi sami, v vseh svojih strukturah in tradicijah, da bi tako omogočila prenovitev vsega katoliškega in krščanskega življenja v svetu. In pomenljiv vzgled za to, kako moramo misliti na druge, predvsem na vse nesrečne, revne, lačne, bolne, nevedne in zapuščene okrog nas in

na vsem svetu, nam je dal papež Pavel VI., ki se je podal letos v Indijo, v eno najrevnejših in najnesrečnejših dežel na svetu, kjer so se v tisočletjih nakopičili problemi, ki danes tlačijo tamkajšnje ljudi. To ni bila samo simbolna gesta — bilo je zgodovinsko dejanje, ki bi moralo vzdriniti ves krščanski svet, zlasti pa tiste ljudi in narode, ki so v stanju, da lahko pomagajo pri reševanju hudih problemov v svetu, posameznikom in celim narodom.

To je smisel in pomen angelskega naznanila: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na Zemlji, ki so blage volje!«



Staro izgine - novo vzide

Ze od nekdanj so se ljudje poslavljali s hrupom od starega leta in prav tako šumno in razigrano pričenjali novo. Mnoge navade in ljudski običaji so povezani s prelomnico starega in novega leta. V prvi vrsti so to bila voščila in darovi. V grobovih faraonov Amenemphata in Sesostrica so nedavno odkrili plošče z voščili vladarjem. Na njih so omenjeni tudi darovi, katere je ljudstvo prinašalo faraonom za Novo leto. Okrog leta 1200 pr. Kr. se je v Egiptu razvila prava industrija z voščilnimi razglednicami. Stari rimski k'ienti so tudi prinašali svojim gospodarjem patricijem noveletne darove in voščila, po navadi posode z umetnimi risarijami ali pa z izreki na okrašenih pergamentih. Navada izmenjavati si noveletna darila se je ohranila skozi vsa poznejša stoletja. Vladarji so sprejemali noveletna odposlanstva, iz česar se je razvila navada, da še danes sprejemajo državni poglavarji na posebnih sprejemih voščila diplomatskega zbora.

V srednje mveku je prevladovala na voščilnih papirjih podoba »ladje življenja« ali Jezuščka s ptico v naročju. Verski motivi so se v dobi prosvetljenstva umaknili posvetnim voščilom za »srečo v novem letu«. Prvo voščilo v Trstu v začetku 19. stoletja je prišla v navado tiskana razglednica.

Spreminjajo se tudi noveletne šege, ki so v vsaki deželi drugačne. Po srednji Evropi je zelo razširjena ljudska vera, da je odvisno dobro prihodnje leto od srečanja na prvi dan leta. Če srečaš belega konja ali otroka, bo prihodnje leto srečno. V novih časih pa sreča pri nas dosti ljudi črnega mačka, zlasti če se vračajo v poznih jutranjih urah s hrupnega silvestrovanja. V noči sv. Silvestra si radi tudi prerokujejo srečo. V rimskih predmestjih imajo navado, da zapičijo dekletom v obleko na hrbet tri igle z belo, rdečo in črno nitjo. Če povleče dekle z roko čez hrbet rdečo nit, se bo omožila; če seže po beli, ostane samica; če naleti na črno, bo pa vse prihodnje leto nesreča. Po naših krajih so teden dni pred božičem napovedovali vreme bodočega leta iz 12 kosov narezane in osoljene čebule. Srečo je pomenilo tudi, če je na novega leta dan stopil kot prvi v hišo moški z vo-

ščilom. Zadnji dan leta so hodili po hišah koledniki ali pesmarji. Na veselem silvestrovanju so se poslavljali od starega leta z vlivanjem svinca ali voska v vodo ter so iz nastalih oblik vedeževali.

Danes je pa silvestrovanje posvečeno zgolj zabavi. Le opolnoči se ugasnejo luči, da se bolj slovesno zasliši dvanajsti udarec in se pričaka novo leto. Tedaj pa udarita na ušesa vrišč in trušč, skozi okna letijo stari lonci in čevlji, v znak, naj vse staro zginje in z novim letom novo pride. Včasih tudi policijska ovadba, če so padle črepinje kakemu ponočnjaku na glavo.

Vse to pa ne moti veselega staro in noveletnega razpoloženja, katerega glavno gibalno je, neprestano človeško upanje, da bo prihodnjost boljša in srečnejša.

NOVI MISIJSKI MUČENCI V AFRIKI

Glasilu svete kongregacije »Propaganda Fide« je objavilo podatke, da je bilo zadnji čas ubitih v Kongu nad štirideset katoliških misijonarjev in misijonark. V Stanleyvillu, na levem bregu reke, so uporniki umorili 25. novembra devet misijonarjev duhovniške kongregacije Sv. Srca Jezusovega. Umorili so tudi štiri španske misijonark, dominikanke Presv. Rožnega venca, ki so delale v mestni porodnišnici, dve Marijini frančiškanski misijonarki, od katerih je bila ena Italijanka, in šest redovnic, ki so bile doma iz Luksemburga.

V bližini Bunie so bili ubiti trije belgijski beli menihi in neka belgijska redovnica. V Dakmi pa so uporniki umorili dva holandska patra. V Isangi so umorili 19. novembra tri bele in eno črnsko redovnico ter nekega ameriškega redovnika. V Mombasi v škofiji Wamamba pa so ubili 26. novembra štiri redovnike »Malih Jezusovih bratov«. Ubili so tudi italijanskega patra Rema Armanija iz Verone, nekega holandskega, dva belgijska in nekega nemškega misijonarja.

SLOV. SKUPNOST V TRZAŠKEM OBCINSKEM SVETU

Občinski svetovalec Slov. skupnosti dr. Simčič je pred dnevi prejel od pristojnega odbornika odgovor na vprašanje glede ureditve ulice Risano v Trstu, o čemer smo v našem listu že večkrat pisali. Odbornik pravi, da bi bilo za temeljito popravilo te ulice potrebnih 20 milijonov lir, ki jih uprava za sedaj nima. Zato bo občina za enkrat za silo popravila tiste predele ulice, ki so najbolj potrebni ureditve.

Dr. Simčič je nadalje pismeno vprašal odbornika za šolstvo, ali ne smatra za nujno potrebno posredovati pri šolskem skrbništvu, da se slovenski osnovni šoli v ul. Sv. Frančiška v Trstu ponovno dodeli učilnica, ki jo je imela na razpolago do lanskega šolskega leta. To bi bilo potrebno tako iz higienskih kot vzgojnih razlogov, pravi slovenski svetovalec.

Na tokrovi seji tržaškega občinskega sveta je župan Franzil na vprašanje liberalca dr. Jone odgovoril, da je bila ustanovitev novega slovenskega otroškega vrtca v ul. Donadoni v Trstu posledica sporazuma med Slov. skupnostjo in občinskim odborom poleti leta 1963, zaradi česar je dr. Simčič tedaj glasoval za proračun, ki ga je predložil odbor. Ista zahteva je bila nato postavljena ob sporazumu za sredinsko-levo upravo.

Sz BOR

priredi

VELIKO ELITNO SILVESTROVANJE

v Kulturnem domu v Trstu — ul. Petronio

od 21. ure do zore. Igral bo priznani orkester pod vodstvom Ivana Bogatca. Zaželeno temna obleka.

Vabila bodo na razpolago v društvenih prostorih na Vrdelski cesti 7

v dneh 28., 29. in 30. decembra od 20. do 21. ure.

Vstop samo z vabilom.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Predstave v Kulturnem domu, ul. Petronio 4

ANGELO BEOLCO — RUZANTE

LA MOSCHETA

ali komedija o finem govorjenju

PONOVITVE

V PETEK, 25. DECEMBRA, OB 16 URI

(abonma I. POPOLDANSKI)

V SOBOTO, 26. DECEMBRA, OB 20. URI

(abonma red A, B, C, D)

V NEDELJO, 27. DECEMBRA, OB 16. URI

(abonma II. POPOLDANSKI)

Prodaja vstopnic vsak dan od 11. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri h'agojnt Kulturnega doma.

POSTANITE ABONENT SLOVENSKEGA

GLEDALIŠČA V TRSTU!

TAKO BOSTE IMELI PRI VSAKI PREDSTAVI ZAGOTOVLJEN SEDEZ.

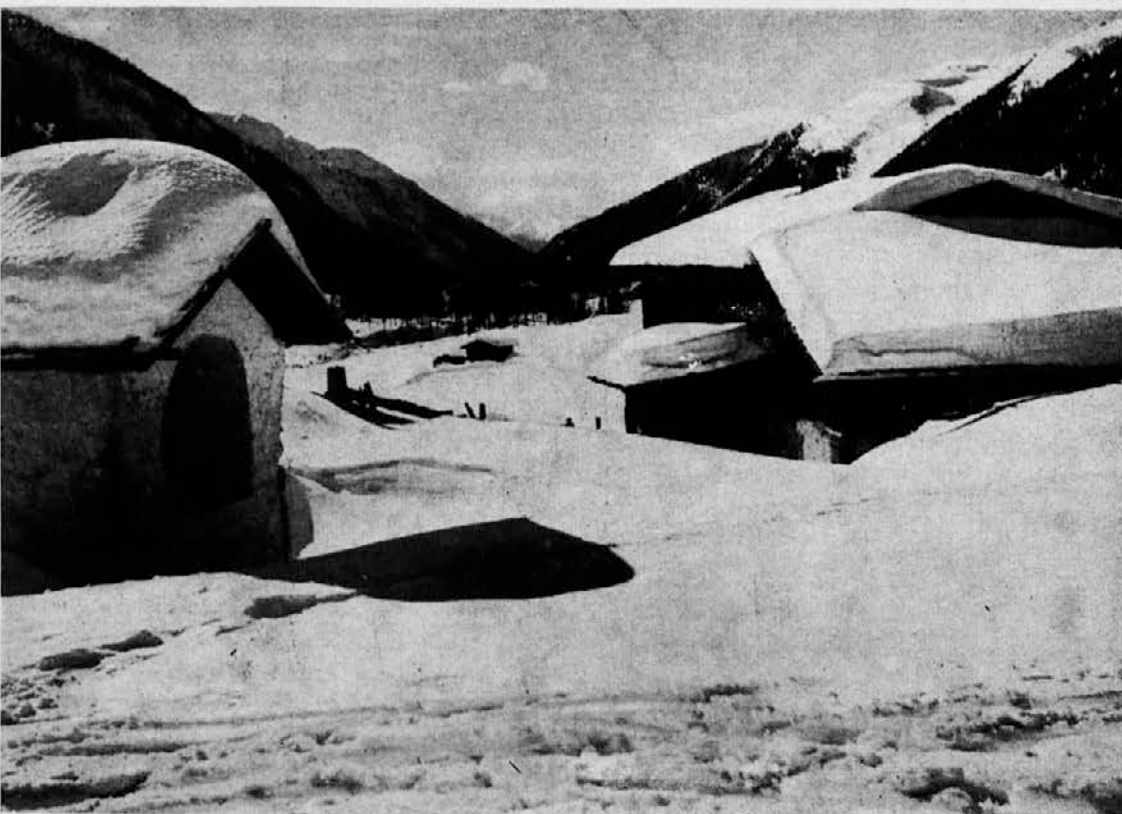


Foto M. Magajna

Planina v snegu

I Tržaškega

Sestava odbora v Devinu - Nabrežini

Enotna občinska lista v Nabrežini in KPI sta pred dnevi dali nalepiti po vaseh na tržaškem Krasu lepake, v katerih je tendenčno obravnavano vprašanje sestave občinskega odbora v Nabrežini. V tej zvezi nam je Svet Slov. skupnosti poslal v objavo tole izjavo:

Svet slovenske skupnosti je v svoji izjavi z dne 15. 12. 1964 poudaril, da bo Slovenska skupnost sodelovala pri sestavljanju občinskega odbora v Devinu-Nabrežini s tistimi političnimi skupinami,

1. ki javno in jasno pristajajo na slovenski narodnoobrambni program, ter

2. ki bodo nudile dejansko možnost in trdno poročstvo, da omenjeni program tudi izvedejo.

Dalje je Svet Slovenske skupnosti ugotovil, da volilni programi za občinske in pokrajinske volitve Enotne občinske liste, Italijanske komunistične partije, Krščanske demokracije in Italijanske socialistične stranke nimajo navedenih zahtev slovenskega narodnoobrambne programa, ter jih je zato vprašal:

1. ali so pripravljene sprejeti slovenski narodnoobrambni program in

2. ali imajo možnost, da ga dejansko uresničijo in zagamejijo Slovincem njegovo izvedbo.

Na zgornji poziv so kandidati Enotne občinske liste izjavili, da njihova skupina zahteva enakopravnost Slovincem na vseh področjih, izvajanje določil Londonskega sporazuma ter objavo državnih in deželnih zakonov za konkretno izvajanje načel ustave in deželnega statuta.

Svet Slovenske skupnosti ugotavlja:

1. da se Enotna občinska lista na splošno izjavlja za uresničenje pravic Slovincem v Italiji, da pa **ne izrecno omenja svojega stališča glede zaščite slovenskega ozemlja pred umetnim spreminjanjem njegove etnične sestave;**

2. da kandidati Enotne občinske liste ne odgovarjajo na vprašanje, a" ima njihova skupina, ki jo sestavljajo večinoma komunisti, možnost, **da dejansko uresniči celotni ali vsaj del slovenskega narodnoobrambne programa in zagamejijo Slovincem njegovo izvedbo;**

3. da je izvoljeni kandidat na Enotni občinski listi leta 1959, ko je zavzemal odgovorno mesto v občinski upravi, podpisal dovoljenje za gradnjo enega izmed begunskih

POČASTITEV PROTIFAŠISTIČNIH ŽRTEV

V nedeljo, 20. t. m., je odposlanstvo Slovenske skupnosti položilo venec na kraj, kjer so bili pred 23 leti ustreljeni slovenski protifašistični borci Tomažič, Bobek, Vadnal, Kos in Ivančič.



naselij v občini, ne da bi za to koga vprašal ali se kakorkoli upiral;

4. da je minister Pieraccini, vpliven član Italijanske socialistične stranke, odredil pospešeni postopek za novo veliko naselje, ki ga sedaj gradijo v Sosljanu;

5. da ni doslej znano stališče, ki ga zastopa Italijanska socialistična stranka do slovenskega narodnoobrambne programa, in da je **PSI vladna stranka** in zato skupno s krščansko demokracijo in italijansko socialdemokratsko stranko **soodgovorna** za raznarodovalno politiko v devinsko-nabrežinski občini.

Zaradi teh in še drugih dejstev smatra Svet Slov. skupnosti, da niti KPI niti PSI nista doslej dali resnih jamstev, da sta pripravljeni **dejansko** zaščititi narodnostno sestavo devinsko-nabrežinske občine.

Trst, 22. 12. 1964

Svet Slovenske skupnosti

SMRT UGLEDNE UČITELJICE

Po kratki bolezni je v nedeljo, 20. t. m., umrla v tržaški bolnišnici učiteljica osnovne šole v Zgoniku Vanda Ipavec, poročena Grgič. Bilo ji je 34 let. Odšla je v večnost, ko si ni nihče mislil in ko bi jo še najbolj potrebovali.

Pokojnica je dokončala slovensko učiteljsko leto 1948 v Gorici. Od tedaj je učiteljevala po raznih vaseh na tržaškem Krasu, pred 7 leti pa je bila nastavljena v Zgoniku, kjer je ostala do svoje prerane smrti. Kot študentka in mlada učiteljica se je pokojnica živahno udejstvovala v

prosvetnih društvih, zlasti v dramskih skupinah in večkrat nastopala na odrih ter ustvarila nekaj karakternih likov.

Kot učiteljica je bila vestna in marljiva, čeprav jo je pri svojem delu oviralo rahlo zdravje. Slovenska osnovna šola je z nje no smrtjo zgubila dragoceno učno moč. Naj ji bo lahka domača zemlja in naj v miru počiva. Hudo prizadeti hčerki, materi in možu izrekajo prijatelji in znanci globoko občuteno sožalje. Izrazom sožalja se pridružuje tudi Novi list.

BOŽIČNA MAŠA PRI SV. JAKOBU

Že trinajsto leto imamo pri Sv. Jakobu v Trstu božično sveto mašo na sveti večer ob 9. uri. Naši zavedni verniki uveljavljajo vsako leto to važno polnočnico s svojo veliko udeležbo, zato jim gre vse priznanje.

Vsi se dobro zavedamo, da se rešuje slovenski jezik in naš narod v prvi vrsti v cerkvi, pri oltarju. Kjer je slovenska služba božja, se ohranja naš jezik in se rešujejo naše neumrljive duše, kar je poglavitno. Kdor prav ljubi svoj jezik, svojo molitev in petje, bo pošten tudi v drugih rečeh.

Po dolgih stoletjih smo dočakali največjo zmago: na sedanjem korčilu je sveta Cerkev povzdignila na oltar tudi slovenski jezik. V tem veselem razpoloženju praznujemo z največjo udeležbo božično mašo na sveti večer ob 9. uri. Vsi prisrčno vabljeni in pozdravljeni!

France Zlobec
kaplan

DRUŠTVO SLOVENSКИH IZOBRAZENECV v Trstu želi svojim članom in prijateljem ter njihovim družinam mnogo tihega božičnega veselja in sreče.

SLOVENSKA PROSVETA V TRSTU želi vsem včlanjenim društvom, vsem prosvetnim delavcem in vsem Slovincem vesel in srečen božič.

LITERARNA REVIIJA »MLADIKA« želi veselo božične praznike vsem bravcem in poverjenikom. Naj seže božični blagoslov do vseh Slovincem.

Slov. skupnost za dolinsko občino

V ponedeljek so se v Borštu sestali občinski svetovalci, kandidati in zaupniki Slov. skupnosti iz dolinske občine. Sestanek je prisostvoval tudi deželni svetovalec dr. Jože Škerk. Prisotni so proučili politični položaj, zlasti v zvezi s sestavo odborov v raznih okoliških občinah in v okviru pokrajine. Večji del se je pa so posvetili vprašanju naftovoda, ki tako od blizu zanima prebivalstvo dolinske občine. V tej zvezi so prisotni tudi ugotovili, da na katastrskem in zemljeknjižnem uradu v Trstu ni uradnika, ki bi znal slovenski, čeprav je mnogo listin napisanih samo v slovenskem jeziku. Zato so izrazili željo, naj bi Slov. skupnost zahtevala od pristojne oblasti, naj namesti v teh važnih uradih nekaj oseb, ki bodo obvladale tudi naš jezik. O vprašanju naftovoda pa so sprejeli tole resolucijo:

Občinski svetovalci, kandidati in zaupniki Slovenske skupnosti za dolinsko občino, zbrani na sestanku 21. dec. 1964, so glede načrta za naftovod z izhodiščem v dolinski občini sprejeli sledečo resolucijo:

1. Gre za načrt, ki utegne temeljito spremeniti življenje in značaj naše občine. Ugotavljamo, da je bil spričo tega sestanek, ki ga je v soboto dne 19. decembra 1964 uradno v imenu občine sklical g. župan Dušan Lovriha, odločno preozek in nezadostno pripravljen. Na sestanku so bili povabljeni in so glasovali za neki odbor tudi ljudje, ki nimajo zemljišča na področju, katero bo razlaščno, niso pa

bili povabljeni številni ljudje, katerih zemlja po načrtu pride v posev za razlastitev. Zaradi tega je treba izvoliti nov odbor. Izbrati ga morajo lastniki vseh prizadetih zemljišč.

2. Ker gre za zelo važno zadevo in ker občina vsaj v kolikor je znano, ni zaščitila svojih občanov, ki so bili razlaščeni v korist Pristaniške ustanove, se mora za gradnjo izhodiščnih naprav naftovoda podrobno zanimati novi občinski svet, ki mora zavzeti do tega vprašanja takšno stališče, kakor odgovarja pravicam ter koristim prizadetih občanov.

3. Prisotni so se načelno izjavili proti razlaščanju slovenske zemlje, katero je treba ohraniti. Ako bi bila res v splošno in širšo korist potrebna ta velika zrtev, naj se načrt spremeni tako, da se do skrajnosti skrči obseg razlaščene plodne zemlje ter se prostor za naftovodne naprave premakne na manj rodovitni predel na področje Sv. Roka.

4. Oškodovanci naj ustanovijo enotni konzorcij in poklicejo k sodelovanju kvalificirane slovenske organizacije ter vse ostale, ki so pripravljene pomagati. Treba je stopiti v neposredna pogajanja z naftovodno družbo in zagotoviti, da bodo dobili lastniki za razlaščno zemljo *takoj* izplačano odkupnino in to po tržni ceni in da bodo v obrate novega podjetja za naftovod na področju dolinske občine prvenstveno nastavljeni domačini vsaj na tista mesta, za katera niso potrebni posebni strokovnjaki.

K resoluciji samo pripomnimo, da bi prizadeti lastniki zemljišč ne smeli podpisovati nobene izjave ali pristopa h kakemu odboru, preden se celotna zadeva ne razčisti in postavi v pravi okvir.

Iz Goriške



Z OBCINSKE SEJE V GORICI

Zadnja seja občinskega sveta je bila izredno burna. V začetku je župan poročal o posredovanju v Rimu glede slabega gospodarskega stanja v pokrajini in zaradi pomanjkanja dela v tkalnicah. Že tedaj se je vnela, sicer še ne prehuda debata med županom in komunističnim svetovalcem Chiarionom.

Ozračje se je pa zaostrovalo, ko je prišel na vrsto zakon 167, katerega hoče večinska stranka na svoj poseben način izvesti z odvzemom rodovitne zemlje štandreških in podturenskih vrtnarjev. Iskra se je vžgala, ko je zahteval socialni demokrat Candussi, naj se razprava o gradbenem načrtu na tisti zemlji prenese na drugo sejo, da bodo imeli svetovalci dovolj časa za proučevanje te zadeve, ki je povzročila v vsej javnosti tako veliko razburjenje. Pridružili so se ma tudi liberalci Majo, komunisti, socialisti, slovenski zastopniki in celo krščanski demokrat Madriz, ki je obenem zastopnik neposrednih obdelovalcev.

Večinska stranka pa ni hotela dati na glasovanje predloga za odlog, marveč je obupno klicala po telefonu še dva svoja svetovalca, ki nista prej prišla k seji. Pomagala pa ni niti njuna navzočnost. Velik del svetovalcev, med njimi tudi Madriz, je v znak protesta zapustil sejno dvorano. Župan je bil prisiljen zaključiti sejo, ker ni bilo več navzoče legalno število svetovalcev.

Zadeva je povzročila v demokrščanskih vrstah veliko razburjenje. Njih pokrajinska zveza je brž izdala proglas, v katerem obsoja opozicijo, češ da se je zgodilo prvič v zgodovini občinskega sveta, da so svetovalci s protestnim izhodom onemogočili delovanje najvišjega mestnega zbora.

Niso pa povedali, kaj se skriva v ozadju njihove zagrizene trme, da se mora prav na štandreških vrtovih in njivah širiti mestni stavbni načrt. Za urbanizacijo je pač dovolj prostora proti Ločniku, Moši, Farri, kjer ni take plodne zemlje kot v štandrežu, od koder odpeljejo dnevno do 200 stotov izbrane zelenjave na tržaški trg. Tam naj zidajo, kjer ne bo škode ne za gospodarstvo ne za naše etnično ozemlje.

Borba proti zakonu 167 se bo še nadaljevala, čeprav jo misli občinski odbor še pred božičem zaključiti. Ekonomski razlogi so nagnili tudi druge stranke, da se upirajo taki uporabi zakona 167, ki bi bolj škodila kot koristila.

GORICA — CELOVEC

Kulturna in gospodarska povezava med Gorico in osrednjimi sosednimi mesti onkraj mej se vedno bolj pogloblja. Mestni upravniki iz Nove Gorice so že večkrat prišli kot gostje na kulturno-gospodarske pomenke v Gorico in obratno. Sestanki so vedno živahnejši so tudi stiki med Gorico in Celovcem. Celovski župan Aussenobrodilci že marsikak otopljiv sad.



winkler je že v novembru obiskal s skupino mestnih svetovalcev naše mesto. Gostje so si ogledali poslovanje nekaterih mestnih ustanov in so odnesli najboljše vtise.

V petek je pa vrnil goriški župan Gallarotti s skupino mestnih odbornikov obisk v Celovcu. Goriške goste so Korošci sprejeli prav ljubeznivo. Po obisku mesta so se razgovarjali tudi o poglobitvi kulturnih, gospodarskih in upravnih stikov med obema mestoma.

Se ni dolgo tega, kar so nas meje ločile, danes pa jih med sosedi že skoro ni več.

PODGORA

Menda ne bo napak in tudi ne bo nihče zameril, če ob koncu leta zapišemo opozorilo svojim sosedom, katerih se seveda to tiče. Mislimo namreč na grdo razvado preklinjanja, katere nismo bili vajeni še pred vojno. Kako žalostno udari na uho, ko neprestano slišiš zlasti iz nedorastlih ust tisti ponavljajoči se »dio...« Zdi se, da se nekateri rojaki ne morejo iz drugega jezika nič boljšega naučiti kot te surove navade. Morda je pa to celo njih prvi korak v napredovanju iz italijanske slovnice. Zelo pogosto namreč slišimo, da se naši ljudje kaj radi tudi med seboj in popolnoma brez potrebe pogovarjajo v drugem jeziku. Ali se jim to zdi bolj »nobel«, kakor v starih časih, če je šel loncevezec v mesto in se je silil pačiti svojo materinščino. Pa če bi ti naši ljudje v tujem jeziku vsaj pravilno izgovarjali! Tako pa lajnajo v nekem laškem žargonu, ki ni ne italijanski ne slovenski in pozabijo — oba. Kje je narodni ponos in spoštovanje tujega?

Pravtako tudi opažamo, da se naša mladina prav malo udeležuje prosvetnega življenja. Prav razžalosti se človek, če primerja nekdanjo narodno zavedno Podgoro z današnjo. Danes ko ni nobenega hujšega pritiska, je več nezavednosti kot pod fašizmom. To je kot pribito, čeprav žalostno!

Upajmo, da bo bodoči rod kaj boljše vzgojen. Začeti je treba z najmlajšimi. Hvala Bogu, da jih je letos po zaslugi nekaterih poštenih in zavednih družin kar lepo število v otroškem vrtcu.

Občina naj poskrbi za ugoden urnik in za prave prostore. Ker smo že pri občinskih skrbeh, naj še enkrat naprosimo mestno upravo, da bi malo boljše popravila zgornjo cesto mimo pokopališča proti šoli. Nametani šoder še ni dovolj. Tudi razsvetljeno božično drevo še ne, čeprav smo veseli tega prazničnega znaka, ob katerem si voščimo vesel božič!

RUPA — PEČ

Božič je že potrkal na vrata tudi v naših vasicah v Kraškem podnožju: v Rupi, Peči, Gabrijah. Tihe in mirne so te vasice kot Vipava, ki spokojno šumlja mimo njih.

V tem najlepšem in najbolj idiličnem času vsega leta se polasti src naših ljudi neko hrepenenje in duše prekipevajo od radosti v božični noči. Posebno romantično je taktat, ko je polnočnica v cerkvi na skalnem hribočku Peči in so vse poljane naokrog odete v svežo belo haljo. Tedaj se nam resnično nudijo prizori, kot jih bremo v knjigah ali slišimo po radiu. Kaj je lepšega kot tedaj, ko se vsaj enkrat na

leto zbere večina sosedov iz Rupe, Peči in iz manjših zaselkov in zadonijo iz mladih grl lepe božične melodije.

Po končani polnočnici se ljudje počasi razhajajo na svoje domove, da povasujejo ob jaslicah in božičnem drevescu, ki je bil včasih le brin iz bližnjih gaberskih hribov. V marsikateri družini zapojejo vsaj to noč domačo slovensko pesem. Zavejo se, da so kristjani in obenem tudi Slovenci.

Če je na božični večer jasno nebo in so zvezde na gosto posejane, se zberejo fantje na vasi in naša pesem odjekne pod široko nebo, da se odpre marsikatero okno kljub mrzli noči in da prenekatero srce zadrhti ob zvokih slovenske pesmi. Najprej se razlegajo božične melodije, nato pa zadoni mogočna Jenkova »Naj čuje zemlja in nebo...« Včasih so fantje prepevaje šli tudi v bližnje Sovodnje, kjer se je božična romantika nadaljevala. Kako prav je, če te naše lepe navade in običaje, zlasti za božič, zvesto ohranjamo in če jih bomo kot domačo dediščino pustili potomcem.

D.

KAJ BO Z AVTOMOBILSKO CESTO?

Goriški gospodarstveniki in prometni izvedenci se potegujejo že več časa za to, da bi se Gorica vključila v veliko mednarodno prometno omrežje. Pripravljali so se že načrti za veliko avtostrado, ki bi tekla iz Ljubljane mimo Gorice in Villesse ter bi se združila z italijanskim velikim cestnim omrežjem. Brezdvoma bi ta mednarodna prometna žila prinesla precej koristi goriški pokrajini.

Lepi tpi so se pa izjalovili, ker se v bodočem večletnem načrtu državne ustanove za gradnjo in vzdrževanje cest (ANAS) sploh ne omenja ta načrt. Profesor Materini, ki je imel nalogo izdelati črteže za omenjeno cestno proggo, je prejel celo ukaz, naj prekine z delom.

Beneška Slovenija

Špeter Slovenov:

BOŽIČ V JAMI

Že zadnjič smo pisali, da so tržiški jamarji začeli prodirati v notranjost sloveče Landarske jame v Nadiški dolini. V Landarski jami se nahaja tudi znamenita cerkev sv. Ivana Krstnika. Pravzaprav stoji v vходу kraške votline, prilepljena kot ptičje gnezdo k skalam nad omotičnim prepodom. Cerkev je stara že nad tisoč let. V njej so se še do prve vojne brale ob gotovih praznikih svete maše. Dvakrat na leto je pa bil velik cerkveni shod, in sicer na praznik sv. Janeza Krstnika in na drugi velikonočni praznik. Od vseh strani, celo s Kobariškega, je privrelo toliko ljudstva, da so morali verniki celo po strmih stopnicah.

Maše so se potem opustile. Letos bo pa glede tega kar velika novost. V cerkvi se bo obhajala sv. maša na božični praznik. Pobudo so dali jamarji iz Tržiča, ki so zadnjič preiskovali to votlino. Božična maša v Landarski votlini bo res nekaj novega; kdor jo bo prišel taktat obiskat, bo poln božične romantike.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Proti temu, kar so goriški fašisti uganjali, se je goriška Straža stavila v bran in objavila sledeči članek.

Goriški Italijani so bili neznaosko prese-nečeni, piše Straža, da je naš list začel v

139.

Dr. E. BESEDNJAK

zadnjem času tako odločno in ostro pisati. Začuden to majejo z glavo in se poprašujejo ali niso to isti Slovenci, ki so z nami doslej sodelovali ob neštetih prilikah?

Ali niso to isti Slovenci, ki so se pri občinskih volitvah v Gorici odrekli samostojnemu nastopu in oddali svoje glasove narodni italijanski stranki? Ali niso to isti ljudje, ki so se v deželnem zboru odpovedali v korist Italijanov večini, do katere so imeli naravno pravico? Ali niso to isti Slovenci, ki so sedeli z zastopniki vseh italijanskih strank v odboru za vojne oškodovance, z njimi sporazumno nastopali, skupno delali in se borili?

Ali niso to isti Slovenci, ki so včlanili svojo največjo združeno organizacijo v Gorici v italijansko centralo v Milanu? Ali niso to isti ljudje, ki so ustanovili s Furlani skupno zvezo stavbinskih zadrug v Gorici? In ali se ne spominjate, kako je nastopal poslanec Šček kot parlamentarni zastopnik celokupne Goriške?

Ko so lansko leto prosili visokošolci državno podporo, da gredo na univerzo v Italijo, je priporočil naš poslanec 2 Slovence in 11 Italijanov. Obrnili so se nanj celo italijanski sodeželani, ki so bežali med vojno

iz Avstrije v Italijo, se tam borili proti hab-sburški monarhiji in ki čakajo sedaj obljubljeno odškodnino od vlade.

Kako je torej mogoče, da se po vsem tem sodelovanju povzpne naenkrat Straža do tako nepopustne in odločne ostrogi? Goriški Italijani strmiijo in se čudijo. Nekateri si misliijo: to je dvojna politika, to je izračunana prekanjenost.

V Rimu za sporazum, doma za boj, v italijanskem svetu lojalni, sredi domačega ljudstva napadalni.

ODKRITA BESEDA

Gospodom, ki tako govorijo, povemo na tem mestu odkrito besedo iz lica v lice. Povedati jim hočemo mnenje našega ljudstva o sporazumu.

Gornje vrste govore jasno in neizpodbitno, da Slovenci gotovo niso zavračali prilik za sodelovanje. Z Italijani so sedeli v skupnih odborih in se z njimi razumeli. Stavimo vprašanje: zakaj in kako je bilo to mogoče? Zato ker smo bili Slovenci vselej in povsod enakopravni člani. Vse, kar se je tam sklepalo, se je sklepalo tudi z našo voljo.

Tam nam nihče ni ukazoval, nihče nam ni nalagal svoje gospodovalne volje. V vsaki stvari smo se sporazumeli. Ko bi nam bili hoteli ukazovati, bi se bili vzdignili slovenski zastopniki in odšli.

Podlaga vsakega sporazuma je torej ta, da nas upoštevajo in spoštujejo. Zopet stavimo vprašanje: kako ste postopali in postopate z nami v zadnjem času? Ali nas je kdo kaj vprašal, ko ste odločali o upravi skupne

dežele?

Kdo se je menil za mnenje Slovencev, ko se je odpravljaj slovenski jezik iz deželnega odbora? Kdo se je brigal, vas vprašamo, za naše želje, ko ste prepovedali gluho nemim otrocičem učenje materinega jezika?

In ali nas sedaj kdo kaj vpraša, ko gre za odpravo slovenskega jezika na sodnijah? Vse, kar se je zgodilo in se še godi, je šlo in gre na ukaz; mi bi morali le ubogati, se pokoriti, brez debate vse sprejeti. Ali mislite, da nimamo nič časti v sebi?

Ali menite, da obstoji sporazum v tem, da k vsemu molčimo? Kako bi mogli to zagovarjati pred sodnim stolom naše zgodovine? Kako bi mogli to braniti pred svojo vestjo in svojim ljudstvom? (Dalje)



Foto M. Magajna

BITKA PRI SISKU

13. I. STEKLASA

V spomin na sijajno zmago je ukazal zagrebški kapitelj zgraditi v vasi Greda pri Sisku kapelo, posvečeno svetemu Ahaciju, čigar god se obhaja prav na dan zmage, 22. junija. Še danes se daruje na dan 22. junija v zagrebški stolni cerkvi slovesna maša v večni spomin te zmage. V ljubljanski stolnici in v cerkvi svetega Ahacija na Turjaku se še danes opravljajo ustanovne maše na obletnico zmage. Pri službi božji v ljubljanski stolnici ima duhovnik na ta dan mašni p'ašč, sešit iz Hasanovega plašča. Tkanina je rdeč damast, bogato spleten z zlatom in svilo ter ima vtakane zelene in modre cvetlice. Leta 1665 je bil ta mašni p'ašč predelan in ker se je sčasoma obrabil, je kapitelj ukazal, da se sme le poredko uporabljati, da se obvaruje častitljiva starina.

V cerkvi pri Turjaku, posvečeni svetemu Ahaciju,* se prav slovesno obhaja spomin te zmage. Že na predvečer naznanja strel iz topičev praznik sv. Ahacija in 22. junija mrgoli vse živo okoli te sicer bolj redko obiskovane cerkvice, skrite med visokimi smrekami.

Važen in veličasten je ta dan v slovenski zgodovini. Vsak Slovenec mora biti nanj ponosen, ker je proslavil na široko njegovo ime.

Dva dni je počivala naša vojska pod Siskom. Tretji dan je šla čez Kolpo po obnovljenem mostu, da bi udarila na Petrinjo, kamor so pobegnili ostanki turške vojske. Ko so naše čete zapustile Kolpo na levem bregu, so korakale skozi gozdove med Drenčino in Petrinjo. Bilo je deževno vreme in vojska je zato le počasi napredovala. Medtem je Rustan beg zvedel, da so se naši vzdignili proti Petrinji, in je začel pripravljati obrambo.

Tedaj so naznanili banu Erdödiu, da se je Eggenberg, ki je koralal z zadnjimi četami in topništvo, umaknil. Ban je takoj pohitel k njemu in ga je vprašal, zakaj se noče več bojevati.

Eggenberg se je opravičeval, da nima dovolj hrane za vojsko. Trdil je tudi, da ne sme iti nad trdnjavo s topovi brez posebne cesarjevega dovoljenja, češ da še obstaja mir med cesarjem in su'tanom. Sovražnik da je za sedaj že dovolj kaznovan in da bo česlej bolj pezil na mir. Ban mu je pa odgovoril, da ni potrebno posebno cesarjevo dovoljenje, ko že sama božja roka kaže, kaj je treba ukreniti. Petrinja je nevarna za vse hrvatske in slovenske deže'e. Zastonj je bilo vse banovo nagovarjanje in očitna nezadovoljnost hrvaških in slovenskih čet. Eggenberg je odpeljal svojo vojsko in jo je pri Sisku razpustil. Zdaj ni banu preostalo nič drugega, kakor da se tudi on vrne s svojimi četami. Isto je naredil tudi Andrej Turjaški.

Že sedmi dan po bitki pri Sisku se je zmagoslavno vrnil s svojimi četami v Karlovec. Kakor je ban Erdödi proslavil to zmago v Zagrebu, tako je naredil tudi Turjaški v Karlovcu. Topovi so grmeli z nasipov karlovske trdnjave, ko se je slavni vojskovodja bližal glavnim vratom. Ljudstvo ga je sprejelo z velikim slavjem in ga je spremljalo v cerkev Sv. Trojice, kjer so peli zahvalno mašo za dobljeno zmago. Pred njegovo četo so nosili glavo Hasan paše in zborniškega bega Mohameda, da so se Turkom maščevali za vse, kar so oni storili stricu Herbartu leta 1575. Nosili so v sprevodu tudi šest glavnih turških zastav in šest zaplenjenih srebrnih vojnih trobent.

Medtem so zvedeli tudi v Carigradu o nesrečni bitki in o veliki zgubi. Vse ljudstvo se je vznemirilo. Povsod so tarnali, da bo izgubilo turško cesarstvo vso Bosno, Ogrsko in Slavonijo. Zaradi velike izgube topov, orožja, vojakov, ker je padlo več paš in dva vnuka sultanove sestre, so proglasili tisto leto za »žalostno leto«. Tako jo tudi omenjajo turški zgodovinarji.

Krvoločni veliki vezir Sinan paša je pa ljudstvo še bolj hujskal, da bi prisilil su'tana na vojno proti cesarju Rudolfu II. Sultan se je bal splošnega upora in je popustil. Vojno so res skienili in so jo v avgustu slovesno razglasili v glavnem mestu turške države. Zdaj so nastopili za kristjane zopet hudi časi. Naš jmak Andrej Turjaški pa ni sodeloval v novih bojih. Po siški bitki je odstopil od poveljstva, ker si je hotel odpočiti od velikega truda. Dolgo pa ni živel v miru, kajti že naslednje leto 1594 je umr'.

KONEC

* Opomba: Cerkev in grad sta danes porušena. Spomin na zmago pri Sisku se tudi ne obhaja več.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razgovor z Ubaldom Vrabcem



Ubald Vrabec je eden najuglednejših tržaških in slovenskih glasbenikov. Na slovesnosti, s katero so odprli novi Kulturni dom v Trstu, so izvajali dve njegovi skladbi, med njimi Punt, skladbo o slovenskih kmečkih uporih.

Kako, da Vas je zamikal prav motiv slovenskih kmečkih uporov?

— Alojz Gradnik spada med moje priljubljene pesnike. Poleg Punta sem uglasbil Gradnikovo Našo zemljo, Komen in Prihod. Ker sem se vedno zanimal za boj našega naroda za svoj obstoj in ker je bil ta boj vedno tudi boj za socialne pravice, sem vedno zelo rad uglasbil pesmi s tako tematiko. Zato sem uglasbil tudi pesmi Mile Klopčiča in pa Kajuhovo Slovensko pesem, katero je pel menda že vsak slovenski mešani zbor. Zato je čisto naravno, da sem se lotil tudi Punta. In to še s posebno prizadetostjo, ker sem po materi tudi sam Tolminec. Napisal sem jo, za sam zbor, že pred vojno. Prvi jo je v tej obliki izvajal zagrebški Radijski zbor takoj po vojni. Pozneje sem prišel do spoznanja, da bi vsebina zahtevala večji izvajalski kompleks, zato sem vse skupaj prekomponiral in napisal krajšo kantato, kakor ste jo slišali pri odprtju Kulturnega doma.

Kaj skušate predvsem izraziti v svoji glasbi, to je, kakšno vsebino ji hočete dati?

— Na to vprašanje je težko odgovoriti. Posebno o lastni glasbi. Mnenja sem, da glasba ostane glasba le, dokler s toni le simbolizira posamezne dogodke oziroma z glasbeno govorico prikazuje subjektivno občutje ob raznih dogodkih. Zato odklanjam takomenovano konkretno muziko, ki hoče vnesti v glasbo čisto realistične magnetofonske posnetke raznih šumov in ropotov. Kvečjemu jih sprejemam kot dodatek, kot barvilo dobri, subjektivni glasbi. V kolikor se pa da vzklikanje uporne kmečke množice prikazati tudi realistično, sem to storil. Seveda vedno z glasbeno govorico. Če bi zbor pustil enostavno kričati in vzklikati, bi bila to obdelava za dramsko uprizoritev, ne pa kantata. V glasbenih mejah sem pa skušal biti kar moč realističen. Prav tako sem postopal z orkestrom, s katerim sem v začetku in na koncu skušal prikazati zvonjenje zvonov, hrumenje množice, gorenje kresov po vrhovih, zbiranje upornikov in podobno.

Ste zadovoljni s svojimi skladbami, kadar so enkrat ustvarjene, ali se Vam zdi, kot tudi mnogim drugim umetnikom, da uresničenje nikoli ne doseže idealne zasnove?

— Indirektno sem nekoliko odgovoril že prej. Punt sem napisal najprej kot zbor a cappella. Po desetih ali petnajstih letih sem prišel na to, da bi za Punt bil potreben tudi orkester. Isto se mi je zgodilo s priredbo Bilečanke. Prejel sem marsikatero čestitko za ta zbor a cappella. Ker je bila zelo uporabna, ji je Rado Simoniti podložil še orkestralno spremljavo. To mi je dalo misel, da sem predelal cel vokalni part in napisal novo Bilečanko,

kjer in orkester samo spremljevalec, ampak polnovredni sodelavec. Tako obstoja in se izvaja danes Bilečanka kar v treh redakcijah. Glede zadovoljstva pa bi rekel, da je človek takrat, ko jo dokončno da iz rok, res zadovoljen. Ker se pa vsak razvija ali vsaj izpreminja, gleda na svojo skladbo cez nekaj let z drugačnimi očmi. In takrat ugotavlja razne nerodnosti in pride do spoznanja, da bi se marsikaj dalo boljše povedati. Zdi se mi, da nobena skladba ni nikoli dokončno napisana. Večkrat me mika, da bi katero starejšo skladbo kar še enkrat in čisto znova napisal. Slabo je to, da je že bila objavljena in tudi izvajana in se mi zdi neprimerno, da bi delal zmedo z drugimi redakcijami.

Kaj bi si želeli od sodobne slovenske glasbe?

— Da ne bi papagajsko sledila raznim izmom. Da bi skladatelji ne videli svojega ideala v neki izenačenosti ali gleichschaltungi mednarodne muzike. Da bi spoznali, da bodo mednarodno glasbo najbolj obogatili, ako bodo gojili in razvijali svojo osebno in narodno individualnost, ne pa se skušali vtopiti v neki brezosebni in tudi breznarodni glas-

bi. To bi bilo pa res obubožanje mednarodne glasbe.

Kaj mislite o naših pevskih zborih in njihovi bodočnosti?

— Zborovska glasba bo vsekakor živela še naprej. To nam dokazuje zanimanje velikih narodov. Saj prav v zadnjih letih vidimo vsepovsod razne revije in tekmovanja. Tudi si ne morem predstavljati, da bi kulturni človek za vedno zavrgel umetnine, ki so jih napisali veliki mojstri. Pred kratkim sem bil na oMkranječevi proslavi v Beogradu in poslušal velike jugoslovanske zборе, ki so dobili tudi v inozemstvu laskava priznanja. Le tu pri nas so se včasih nekateri oglašali z nekimi idejami o preživelosti. Verjetno zato, ker jih je premotila kratkotrajna slava raznih popevkarjev, kričačev in podobno. Seveda bo terjal razvoj, da se dvigne splošna izobrazba in tehnična raven tako pevcev kot zborovodij. Kar se razvojnimi zahtevam ne bo moglo ali hotelo prilagoditi, bo moralo seveda umreti.

Mislim, da bi morale prosvetne oblasti, organizacije in ustanove, zaradi večjih zahtev, ki ga stavlja razvoj, razmišljati o načinih in oblikah, ki naj olajšajo nadaljnje življenje zborovske glasbe. Če danes pri nas zbori životarijo, je krivda prav v tem, da je za zборе na odgovornih mestih premalo zanimanja in nedvomno tudi premalo kulture. Zato zbori ne morejo polno zaživeti. Pa tudi umreti nečejo — tako životarijo.

Božje rojstvo v starokrščanski umetnosti

Prvi spomenik, ki se nanaša na rojstvo Gospodovo, je v kamen vklesani napis, shranjen v Lateranskem muzeju. Na njem se razberejo besede v latinščini, da je Cezar Avgust izdal ukaz, naj se popiše ves svet; prvi popis je izvršil Kvirin, namestnik v Siriji.

Rana krščanska umetnost pa ni pustila v svojih spomenikih znakov o misteriju Kristusovega rojstva. Razlog je psihološki in utemeljen. Prvi verniki, obdani od razkošja tedanjega rimskega življenja, so se bali izpostaviti skromnost in ubožstvo Božjega rojstva v pastirskem hlevu zasmehu pogankega sveta. Iz istih vzrokov tudi ne najdemo znaka križa, katerega je imel poganski svet za znak najbolj sramotne smrti. Eden izmed najstarejših verskih simbolov starokrščanske umetnosti je sidro, ki je pomenilo upanje v vstajenje.

Božjega rojstva torej niso ponazorjevali z betlehemskimi jaslami ne prvi krščanski slikarji, ne klesarji. Prikazovali so le Mater Božjo z Detetom v naročju, kot nam jo predstavlja dragocena freska iz začetka drugega stoletja na pokopališču svete Piscele v Rimu.

Nekoliko kasneje so umetniki prešli k upodabljanju Rojstva na ta način, da so odstranili za rimsko miselnost ponižujoči prizor v hlevcu in so prikazovali raje prihod treh kraljev z bogatimi darovi. Ti prizori se ponavljajo na reliefih sarkofagov iz tretjega stoletja in se nadaljujejo v prvi polovici četrtega stoletja. Starokrščanski nagrobni spomeniki na pokopališčih sv. Kaliksta, Domitile, Marcelina in Petra raje kažejo podobe počastitve sv. Treh kraljev kot znak božjega veličastja, kakor pa jasli, znak ubožstva. Umetnost je skušala prikazati poganskemu svetu rojstvo Rešenika kot prihod napovedanega nebeškega kralja.

Tudi na slikah v katakombah iz prvih stoletij se redko kje najde podoba jaslic. V bogati zbirki Inscriptiones Christianae je posnetek edinega primerka freske z jaslicami, ki je bila odkrita na pokopališču svetega Sebastjana. Podoba je precej preprosta. Dete leži v jaslih ali bolje na nekaki podolgovati klopi. Prav do jasli skla-

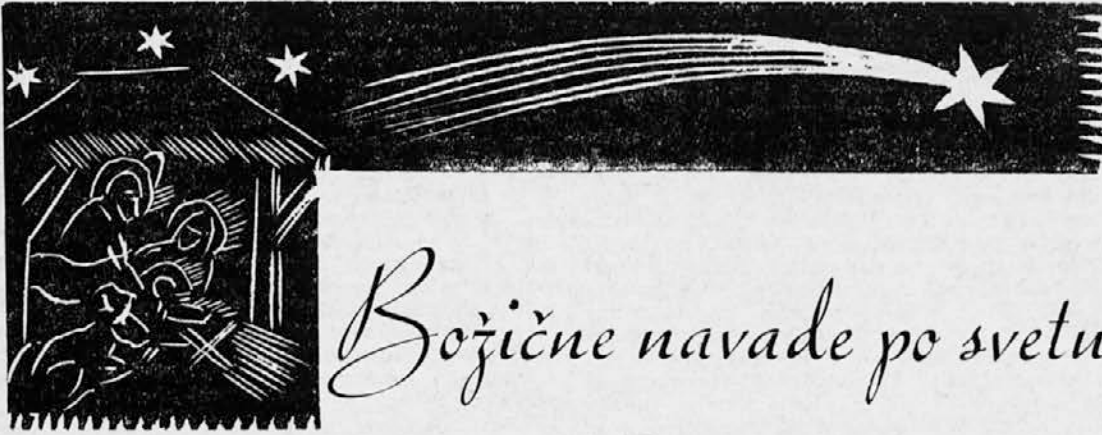
njata glavi vol in oslič, njunih teles pa ni videti. V ozadju je naslikana nesorazmerno večja doprsna ženska podoba s svetniškim sijem.

Betlehemske jasli z dvema živinčetoma pa že najdemo na polreliefih iz četrtega stoletja. Eno teh vklesanih podob so odkrili na ostanku krščanskega sarkofaga, ki nosi konzularno letnico »Placido et Romulo consulibus«, ki je preračunana na leto 343. Ta ostalina dokazuje, da so že takratni krščanski umetniki upodabljali Dete v jaslih med dvema živalima, med volom in osličem. Iste vrste podoba Božjega Rojstva se vidi na mnogoštevilnih sarkofagih rimskih krščanskih pokopališč na planem, ne v katakombah. Ti sarkofagi so danes razstavljeni v krščanskem muzeju v Lateranu.

V četrtem stoletju se že zasledi združena oba prizora. Rojstva, to je »veličastni« ali prihod Treh kraljev ob Razglašenju in »skromni«, to so jaslice z Detetom in obe živinčeti. Med prve krščanske spomenike Gospodovega rojstva spada tudi pokrov kamenitega sarkofaga ali kamnite rakve, ki se tudi vidi v Lateranskem muzeju. Prizor je skupinski v dveh polovicah. Na desni so vklesane jasli z oslom in volom ter z Jožefom, ki pa nima brade, pač pa drži palico v rokah; na levi strani sedi Devica z Detetom na kolenih. Njej se približujejo trije Modri z darovi, za njimi pa kamele. Na nekem drugem kamnitem kosu je vklesan podoben prizor, le z betlehemsko zvezdo.

Prizor Razglašenja, kot nadomestilo za podobo Rojstva, kaže tudi dva mozaika. Prvega je naročil Sikst III. za liberijsko baziliko, danes Santa Maria Maggiore, takrat imenovana tudi »ad praesepe«. Drugi mozaik s podobno sliko je iz začetka 8. stoletja. Ukazal ga je narediti papež Janez VII. za staro vatikansko baziliko.





Božične navade po svetu

Povsod, kjerkoli žive kristjani, obhajajo božične praznike kot svete in družinske dneve, ki vlivajo mir in tolažbo v trpeča srca. Različne so po svetu božične navade, toda vse so polne svete tajinstvenosti in vseobjemajoče ljubezni.

Na Angleškem okrasijo že en teden pred božičem vsa stanovanja z belo omelo in bodičevjem. Na božični večer se pa zbira po vaških in tudi po londonskih cestah vesela množica, ki prepeva božične pesmi. Sicer bolj togi Angleži se na ta dan sprostitijo. Pokrijejo se s pisanimi papirnatimi kapami, pokajo s papirnatimi bombami in se obmetujejo z raznobarnimi papirčki kot pri nas za pust. Na praznik je pa vsa družina zbrana okrog visokega božičnega drevesa.

Božič v Ameriki

Na poseben način pričakujejo »božička« v Severni Ameriki. Za Američane je glavna božična oseba možiček v rdeči obleki, ki je podložena z belo kožuhovino, v škornjih in z belo dolgo brado. Imenujejo ga Santa Claus in ni težko uganiti, da gre za našega sv. Miklavža, ki so ga protestanti prenesli v božični čas in mu dali namesto katoliške škofovske kape kučmo. Prihaja s severnega tečaja na saneh, polnih darov, ki jih vlečejo severni jeleni. »Božiček« se ustavi na strehah in meče darove kar skozi dimnike. Božično drevesce seveda tudi ne sme manjkati.

V Južni Ameriki tudi obhajajo božič, a v drugačnih okoliščinah kot mi, ki si ne moremo predstavljati božičnih praznikov brez zime. Tam doli je pa v božičnem času že poletje, ker so na južni polobli. Božič je zanje in tudi za naše izseljence, ki se prav temu najbolj težko privadijo, bolj velika noč kot pa zimski praznik božiča. Postavljajo sicer jaslice, a v okolju tropske narave. Zato pa tem bolj segajo po raznih poslasticah.

Skandinavski božič

Pojdimo spet na sever, v Skandinavijo, kjer pravijo božiču »Jul«. Središče božičnih simbolov so velike smreke kar na prostem, bogato razsvetljene in okrašene. Mladina pa pleše pod njimi v ljudskih nošah stare nordijske pleše. Na Norveškem imajo pa še posebno navado, da sredi gozda posečejo drevje okrog izbrane velike smreke. Na sveti večer grede vsi vaščani v gozd, in zažgejo smreko, da zgori v velikem zublju na čast Detetu Jezuščku. Vendar so te navade prevzete še iz poganskih časov, ko so obhajali ob istem času praznik svetlobe.

V Porenju in na Bavarskem, kjer žive katoličani, hodi pred božičnimi prazniki po vaseh in mestih deček, preoblečen v Jezuščka in obdan z velikim otroškim

spremljstvom. V rokah nosi zlato in črno knjigo; v prvo zapisuje dobre otroke, v črno pa hudobne.

Božične navade na Koroškem in pri nas

Po nekaterih avstrijskih in slovenskih krajih na Koroškem so hodili na predbožični dan otroci od hiše do hiše. Na dolgih palicah so nosili papirnate h'evčke s prižganimi svečkami. Ko so obšli vse hiše, prepevaje božične pesmi, in ko so si nabrali darov, so se odpravili k bližnjemu potoku in so med petjem neke ma'o razumljive pe mi »Ante, pante, popolore...« potopili papirne hlevce v vodo. Ta navada je še zdaj v veljavi v Železni kapli in je prastara.

Podobno navado je videti tudi v tržaški oko'ici, zlasti okrog Katinare, toda ne za božič, marveč pred praznikom Razglašenja. Otroci, preoblečeni v svete Tri kralje, so hodili zvečer po hišah, z zvezdo na drogu in kleče prepevali do'go pesem o Rojstvu in o Treh modrih. Za njihov obisk in pesem so jim dajali kose potice ali pa denar.

Zima v svetih krajih

Po naših krajih je v skladu z letnim časom, da pričakujemo za božič mraz in sneg. To je rodilo navado, da krasimo s »snegom« tudi božično drevesce, v obliki kosmičev iz vate, in nekateri okrase z njim celo ozadje betlehemskega hlevca.

Toda imajo sveti kraji, Jeruzalem in Betlehem, res »belo zimo« kot mi? Ali pa je podoba jaslic in drevesca v snegu morda docela zgrešena?

Poglejmo, kakšnega mnenja so vremenslovci. Jeruzalem in Betlehem ležita na 31 stopinji severno od ekvatorja, to je za 15 stopinj južneje kot mi. Razumljivo je torej, da mora biti v Palestini temperatura povprečno višja kot pri nas. Pomisliti pa je treba, da ležijo prav sveti kraji na visoki planoti s srednjo višino 800 metrov. Višinska razlika torej nekako izenačuje vpliv zemljepisne širine, tako da se podobne razmere svetih krajev skoro skladajo z našimi.

V krajih Gospodovega rojstva in življenja je zato možno, da za božič sneži. Poleg geografskih in vremenskih zaključkov nam to izpričuje tudi sveto pismo. V prvi knjigi Makabejcev, 13 do 22, se bere: »V tisti noči je nastal velikanski snežni metej. Ni bilo mogoče utreti gazi skozi sneg.« Psalmist (psalm 147) se izraža še bolj pesniško: »Gospod je daroval sneg; kot volno ga je raztrosil.«

Podobna poročila imamo tudi iz poznejših časov. V decembru leta 1879 je zapadlo

Ta navada je živa tudi še po tirolskih vaseh, seveda poleg postavljanja jaslic in božičnega drevesca.

Čredica pri polnočnici

Dragačne so spet navade v južnozahodni Franciji. V pokrajini Camargue priženejo pastirji opolnoči k cerkvi svojo drobnico in bele konjiče, ki smejo prestopiti celo cerkveni prag. Na njih pritovorijo poljske pride'ke kot darove za božje Dete in jih po službi božji razdele med reveže.

Na Balkanu obhajajo pravoslavni božič spet po svoje. Obhajajo pa ga štirinajst dni za nami, ker njihov cerkveni koledar zaostaja. V bolgarskih vaseh spečejo za te praznike poseben kruh, imenovan »bogoviča«. Hiše pokadijo z materno dušico ali s timijanom. V Srbiji imajo navado zažigati za božič križem postavljene veje mladih hrastov. Obmetujejo se tudi z žitnim zrnjem in molijo za rodovitnost.

V Srednji in Južni Italiji so tipičen božični pojav mehači in piskači s flautami in klanineti. »Pifferari« jim pravijo, prihajajo pa z abruških gorā v mesta in vasi. Njihove božične me'odije so mile, včasih prave vročne umetnine. V Rimu jih vabijo v palače in ce'lo v Vatikanu je že večkrat nastopil zbor božičnih »pifferarov«.

Vsak pač po svoje praznuje in čustvuje za praznike Rojstva Gospodovega. V naših mestih se je ustalila navada, okrasiti ulice in drevorede s stoterimi žarnicami. Nad gradom v Trstu in Gorici na da'eč žari kot božični simbol zvezda repati'ca ali obris božičnega drevca.

Najbolj skrito in sveto pa obhajajo božič tiste naše družine, ki še postavljajo v kotu na mah jaslice in prižigajo svečke na drevescu ter kot nekoč skripaj in tiho zapojejo lepo »Sveta noč, b'azena noč...«.

Jeruzalem in v oko'ici v eni sami noči 42 centimetrov na debelo snega. Neko vremensko poročilo izpred petnajstih let pravi, da je ležala po jeruzalemskih ulicah 40 centimetrov debela snežena odeja. Smučarji so se smučali kar po mestnih trgih. Odjuga je pa že čez tri dni spremenila vse ozke ulice v drveče hudournike.

Betlehemske planjave so marsikateri božič v resnici pobeljene s snegom. Zato ni prav nič neutemeljeno, če si tudi mi upodabljammo jaslice in drevce v snegu. Nam vzbuja be'i božič tudi romantično razpoloženje. Drugače je pa za domačine v napol puštnjskih krajih Svete dežele. Oni se vsele mrzlih vetrov, ki pihajo v decembru iz Male Azije preko morja. Nad Sredozemskim morjem se naberejo vodnih hlapov. Zračne p'asti se morajo dvigniti nad planoto v notranjosti Palestine in vodni hlapi se zgoste v deževne kaplje ali snežinke. Ko se sneg topi, se polnijo z vodo suhi vodnjaki, cisterne in struge. Za pastirje in poljede'ce so pa zaloge vode vir vsega gospodarstva.



ŽENA IN DOM

Bodite pripravljene kaj žrtvovati za skupno srečo!

Kakšni so danes glavni problemi novoporočenec, ki jim pri poroki ni preveč »z rožcami poslano« in se morajo boriti z vsakovrstnimi težavami pri znananju svojega gnezda? Zeleč zvedeti, kako je pri duši takim mladim ženam, smo zaprosili za intervju kar urednico naše rubrike »Žena in dom«, mlado gospo Ondino Tavčar, ki se je šele pred kratkim poročila.

Kaj se vam zdi glavni problem, ali recimo, glavna težava novoporočene žene?

Kot urednica ženskega kotička rada odgovorjam na Vaša vprašanja, kolikor lahko moji odgovori zanimajo naše bravke glede na to, da so moji problemi le osebni problemi in moj pogled na zakonsko življenje izključno le moj.

Kar se moje poroke tiče, moram povedati, da je bilo mnogo z »rožcami poslanega«, in če sva pri znananju svojega gnezda naletela na kak trn, naju ni ranil, ker sva ga prej previdno odstranila.

Na težave ali probleme kot take nisem naletela. Mislim, da je vse odvisno od tega, kar neko dekle od zakona pričakuje. Če si dela prevelike iluzije in misli, da bo živela kot na dnu Anderse- novih pravljic, bo nedvomno razočarana. Če pa je njen pogled na življenje realnejši, potem ne bo ostala zagrenjena. Edino, kar lahko imenujemo problem v prvih mesecih zakonskega življenja, je to, da se je treba znati prilagoditi drug drugemu; vsak je do sedaj živel na svoj način, imel je svoje navade, svoje misli, svoje okuse. Vse to je treba sedaj vskladiti med seboj. To pa ne bi smelo predstavljati prevelike težave, če se dva razumeta in sta popustljiva drug do drugega.

Vam dela oprema stanovanja skrbi, ker se težko odločite pri izbiri, ali obratno?

Pri nakupovanju opreme in podobno si ne delava skrbi, ker imava tako on kot jaz jasne pojme o temu, kar hočeva in kaj zmoreva.

Kako je s kuhanjem? Imate težave? In mož, je kdaj »skeptičen« glede Vaše kuharske umetnosti?

Kuhanje mi res ne dela preglavic, nasprotno, veseli me, ker predstavlja neko spremembo za moje osemurno p'sarniško delo. Kar pa se mojega moža tiče, Vam moram zaupati, da sem ga že pred poroko obvestila, da bo morda včasih ostal brep kosila, ko bom vse prismočila. Izkustva so pokazala, da ni tako hudo, kot je prvotno zgedalo, in čeprav sem še daleč od kuharske umetnosti, kljub temu z veseljem opazujem, kako si moj mož od časa do časa »oblizuje prste«.

Kaj sodite o skušnjavi vsakovrstnih električnih gospodinjskih predmetov, ki mikajo mlade žene? So res tako neobhodno potrebni?

Dandanes živimo v taki dobi, ko nam moderna tehnika marsikaj prihrani na času in trudu. Nesmiselno bi bilo, zdaj ko imamo na razpolago sredstva, odpovedati se tem »skušnjavam«, kot jih vi imenujete. Mislim, da če so naši dedje hodili bosí, s tem ni rečeno, da se moramo mučiti tudi mi, ko si lahko privoščimo udobne čevlje.

Kaj mislite o dolgih in kratkih zarokah? So boljše prve ali druge?

Mislim, da niso ne prekratke, ne predolge zaroke, pripeljale do srečne poroke, čeprav so tudi

v tem pogledu izjeme. Mislim, da je srednja pot najboljša pot.

Kako menite o miselnosti nekaterih deklet, da morajo nujno imeti vse že pre, od stanovanja do vse gospodinjske opreme, preden se poročijo, in da se toliko časa ne poročijo, dokler tega nimajo?

Ne strinjam se z mislijo teh deklet iz dveh razlogov: prvič, ker je mnogo lepše, če si dom opremita mož in žena skupaj; drugič pa zato ker, ko si po dolgem času končno le opremijo stanovanje in oskrbijo vso gospodinjsko opremo, jim na koncu zmanjka to, kar so prej imele — fanta.

Kakšen nasvet bi lahko dali iz lastnih izkušenj dekletom, ki se pripravljajo na poroko?

Mislím, da imam še premalo izkušenj o zakonskem življenju, da bi lahko drugim svetovala. Kar za sedaj lahko rečem, je to: poročite se s tistim, ki vam je najbolj pri srcu, ki vas razume, in bodite tudi pripravljene kaj žrtvovati za skupno srečo.



Foto M. Magajna

Žena športnica



Gospa Olga Pavletičeva, žena znanega tržaškega športnega delavca Bojana Pavletiča, je kljub temu, da je poročena in mati, še vedno aktivna in tudi dobra športnica ter je ravno pred kratkim na športnem tednu šp. zdr. »Bor« dosegla lepe uspehe v metih in tekih.

V prepričanju, da ima povedati marsikaj takega, kar bo zanimalo naše bravke, pa tudi bravce in zlasti tiste, ki se zanimajo za šport (in kdo se danes ne?), smo jo naprosili, da bi odgovorila na nekaj naših vprašanj. S tem začnemo serijo intervjuov, ki jih bomo prinašali od časa do časa in s katerimi bomo predstavili širši javnosti naše najboljše športnike.

Kdaj ste se začeli ukvarjati s športom?

Tekmovalno že s 14. letom, k naraščajniški telovadbi pa sem začela hoditi že s sedmim letom.

Kakšna zadoščenja vam nudi šport?

Celo vrsto zadoščenj: pri športu se sprostim, razvedrim, predvsem pa je to beg iz vsakdanjosti.

Vas športno udejstvovanje kaj ovira pri Vaših dolžnostih žene in matere?

Nasprotno, prav nič. Služi mi celo kot dopolnilo vsakdanjim opravkom.

Ste mnenja, da je šport primeren za večino deklet in žensk?

Vsekakor.

Kakšne športe bi jim predvsem svetovali?

Telovadbo, odbojko, plavanje in izletništvo. Nikakor pa ni rečeno, da morajo šport gojiti tudi tekmovalno.

In majhnim deklicam?

Telovadbo, plavanje, smučanje, kotalkanje.

Katero je bilo Vaše največje športno zadoščenje?

Postavitev slovenskega rekorda v teku na 80 metrov z zaprekami.

Kdaj, mislite, pride ženska do starostne meje, ko naj bi opustila šport, ali pa po vašem mnenju

take meje sploh ni, seveda upošteva oč, da so za različne starosti različni športi?

Absolutne meje ni, ker obstoja za vsako starostno dobo celo določen tekmovalni šport.

Kaj menite o športnem udejstvovanju naših slovenskih tržaških deklet?

Obžalovanja vredno je, da se naša dekleta tako maloštevilno športno udeležujejo.

Kaj menite o planinskem športu (plezanju po goyah ali o izletih v gore)?

Če ni pretirano, odlično povezuje koristno s prijetnim.

In o plavanju?

Da je vsestransko priporočljivo.

Na kakšen športni dogodek imate najlepši spomin?

Na dan, ko sem prvič preplezala severno Triglavsko steno.

In zda še malo indiskretno vprašanje: je lepo imeti športnika za moža, ali ste vedno nekoliko v strahu, da pride domov s tem ali onim izpah njenim udom, če ne naravnost z zlomljeno nogo ali čem drugim in boste morala biti za bolniško strežnico?

Kar se poškodb tiče, lahko pride do njih na cesti, na delu in kjerkoli drugje. Sicer pa je moj mož kot aktiven športnik že itak bolj »bivši«.

In kaj pravi mož, kadar se vam pripeti kaka športna nezgoda te vrste? Je potrpežljiv in vam rad postreže?

Na splošno so njegovi pogledi na prenašanje poškodb in bolečin precej špartanski. V kolikor pa posledice niso »opazne« v kuhinji, prenaša moje poškodbe še kar znošno.

Nekaj za smeh

PRVI ČLOVEK

— Mama, danes smo se pa v šoli učili o prvih ljudeh.

— No, kaj pa je bil prvi človek?

— Dojenček.

SOGLASJE

On: Nočem se pripraviti z ženskami. Za vsako stvar trdijo zmeraj ravno nasprotno.

Ona: Ni res! Jaz nikoli!





E. Z. TRIJE

Vsak božič je doživetje zase, vsak ima svoj poseben, mili čar in vsak se nam globoko vtisne v spomin, čeprav se zdi, da so ga za vedno zagrnile življenjske skrbi in čas. Toda pridejo trenutki, ko nenadno, brez pravega povoda, spet zaživi v nas spomin na ta ali oni božič v preteklosti in zazdi se nam, kakor da spet občutimo njegovo vzdušje, njegovo lepoto in tolažbo.

Najbolj živo in največkrat pa se spomnim treh božičev v svojem življenju. Vhi trije leže že daleč nazaj v času.

Ne vem, koliko let mi je bilo tedaj, morda osem, morda deset. Morda se je strnilo v tisti spomin celo več božičev, ki so si bili enaki in jih zato ne morem več razločevati enega od drugega.

★ ★ ★

Vidim se v duhu na ulicah majhnega, starinskega štajerskega mesteca. Ob pločnikih je nako-pičen visok sveže zapadli sneg, ki se še blešči od beline. Vsak umazan madež na njem sproti pre-krijejo snežinke, ki še vedno počasi poplesavajo izpod mračnega neba. Ozračje pa je mirno in tiho ter obeta še mnogo novega snega. Po ulici počasi stopajo mogočni rjavi konji in neslišno vlečejo kmečke sani, le zvončki, ki jih imajo pripeti konji na komate, veselo cingljajo. Na saneh sedita kmet in kmetica, ona dobro zavita v šale in volneno ruto, on pa s kučmo na glavi, noge pa imata pre-grnjene s pisano koco, da bi se ubranila pred mrazom. Dno sani je nastlano s slamo, da bi ju manj zeblo v noči. S konja se kadi sopara, in tudi možu se dvigne iz ust oblaček sopare, kadar zavpije pove-lje konju in hkrati rahlo nategne vajeti. To je bila tedaj še navadna zimska vprega. Avtomobilov ni videti, morda so le trije ali štirje v mestecu in še tistih danes ni na spregled. Ob takih sneženih decembrskih dneh ostanejo pod streho. Ozko zora-ne gazi na cestah zastojajo komaj za sani. Včasih se pojavi srdeci ulice kak smučar.

Stojim pred prvo izmed obeh pomembnejših knjigarn in papirnic v mestecu in strdim v vsako-vrstne jaslice, ki so z božičnimi okraski vred raz-stavljene v izložbi. Na glavi imam volneno kapo s čopom in skoro do oči sem zavit v zelen šal, skozi katerega se dvigajo oblački sape. Na ustni-cah čutim mokro od sape, ki se v hipu shladi ob izdihu. Po hlačah se me se drži sneg od gazenja po visokem snegu in morda sem bel tudi še po hrbtu, ker sem se nemalokrat zavilil v mehki globoki sneg, ali od kep iz snežne bitke, ki sem jo po poti izbojeval s kakimi znanimi ali neznanimi paglavci. Roke tiščim v žepu in v pesti stiskam nekaj dru-biža, ki sem si ga prihranil, nekaj pa, da bi si kupil še nekaj zaželenih pastirčkov in živalic za jaslice. To niso bile figurice iz sadre, ne, te so bile predrage za moje finančne zmogljivosti. Zelel sem kupiti le papirnato polo z natisnjenimi pestro barvanimi pastirci in živalmi. Vse je bilo treba šele izrezati in nalepiti na jaslice, toda to je bilo nadve prijetno božično opravilo. Težava je bila le v tem, za katero polo se odločiti. Vse so bile tako mikavne, vse polne prikupne fantazije. Vsaka je imela kakšno prednost. Na eni mi je najbolj ugajalo eno, na drugi drugo, in težko se je bilo odločiti.

Ze sem držal za kljuko in morda sem tudi že stopil v toplo zakurjeno, prijazno prodajalno, polno ljudi. Toda spet so me popadli dvomi. Iz-muznil sem se še enkrat ven — sicer pa se nihče ni zmenil zame — in si šel rajši še enkrat ogledat jaslice tudi pred izložbo druge, Blankejeve knjigar-ne in papirnice; rekli smo ji tudi nemška, v na-sprotju s »Cirilovo« ali »slovensko«, ki je bila podružnica mariborske Cirilove knjigarne. Toda v obeh so govorili s slovenskimi kupci slovensko

in z nemškimi nemško. Tisto so bila mirna leta: narodnostni boj med obema etničnima skupinama, ki je bil tako zagrižen pred prvo svetovno vojno je ponahal, Hitler pa je tedaj šele pisal svoj »Mein Kampf« in zbiral svoje prve pristaše v Münchenu. V štajerskih mestecih se še nikomur ni sanjalo o njem in tudi ne o tistem, kar je sledilo čez dobro desetletje ali malo več.

Zares, težko se je bilo odločiti. Tudi pri Blan-keju so bile razstavljene imenitne pole z jaslica-mi, iz kartona in papirja. Končno pa sem le vstopil v trgovino, v kateri je prijetno dišalo po božiču. Se danes se mi zdi, da čutim v nosnicah tisti vonj po pravkar odprtih škatlah z božičnimi okraski, ki so popolnoma zakrili police s šolskimi zvezki in drugim, kar je spominjalo na prozaično šolsko vsakdanjost. Nad vsem je prevladal božič. In zdi se mi, da še čutim tisto blagodejno toploto, ki jo je širila visoka lončena pec v kotu, v kateri je veselo plapolal ogenj in metal skozi reže v vratih prija-zen sij v nadrenjano poln prostor. Zivo sem se prerival med ljudmi, da sem se prerinil do pulta, kjer so bile razstavljene škatle z jasličnimi pola-mi, ter začel izbirati. To so bili najlepši trenutki, polni uživanja in veselja, pa tudi nove neodločno-sti. Toda končno sem našel polo, ki je odgovarjala mojim željam, izbral še nekaj »angelskih laskov« in steklenih okraskov za božično drevo, spravil vse v nahrbtnik in se odpravil po snegu spet do-mov. Kmalu je začelo spet na debelo snežiti in izginil sem za migotajočo snežno zaveso v beli pokrajini, v kateri je bilo težko razločevati cesto in sem se moral orientirati bolj po občestnih jabla-



nah ali po drugih znamenjih, ki sem jih dobro poznal. Toda bil sem poln veselja.

Tupatam je rahlo zavzvončkljalo za menoj in umaknil sem se čisto ob rob gazi ali moral stopiti celo v visoki sneg, ki mi je segal nad kolena, da sem spustil mimo kmečke sani. Potem sem stopal po tirnicah, ki so jih zarisale v novi sneg sani e. Na zemljo je že padal prvi mrak in v hišah, manj katerih sem prišel, so prižigali luči. Bližai se je sveti večer, čudovita noč Jezusovega rojstva. Kmalu bom doma, kjer je že čakalo božično drevesce, kjer sta čakala brat in sestra, da se lotimo postavljanja jaslic in krasitve drevesca. Vsa hiša pa je dišala od božične potice, ki jo je pekla mama... Nocoj nas ne bo poslala spat. Čakali bomo na pol-nočnico. Prišla bosta bratranec mojih let in sestrič-na, da si bosta ogledala naše jaslice in božično drevo ter pokusila našo božično potico, nato pa bomo šli mi trije z njima, da bomo občudovali njune jaslice in drevesček. Ta bratranec je bil kavelj: imel je že baterijo, da je napajala majceno zarnico, tako da je okence v betlehemske hlevčku žarelo v toplem siju in ožarjalo sveto družinico, pa tudi okna v betlehemske mestu so bila razsvet-ljena iz istega električnega vira. Bilo je čudovito, občudovali smo brez zavisti. Pri naših jaslicah je bilo treba prižgati za hlevčkom in Betlehemom svečke, da so razsvetlile okna, a tudi to je bilo lepo in morda še lepše, ker so živi plamenčki sveč tako prijazno utripali. In potem smo šli morda še kam drugam, pogledat kakšne jaslice so postavili pri sosedovih. Pri vsaki hiši so imeli otroke, povsod smo morali pokusiti božično potico. Tako je hitro minil čas do polnočnice. Kar prese-nečeni smo bili, ko so začeli pritrkavati božični zvonovi in »svabiti« k polnočnici, in tekli smo domov, ker nam je mama zabičala, da moramo priti prej domov, da nas bo za polnočnico še tople-je oblekla. In ko smo potem ob drugem pritrka-vanju stopili na cesto smo zagledali dolge vrste pre-mikajocih se luči in raket, ki so letele v zrak. Ljudje, ki so sli k polnočnici in so prišli bolj od daleč, so si svetili z leščerbami, mladina pa je prižigala rakete in jih metala visoko v zrak, da so se zdele kot prave božične repatice. Neka-tere hiše v vasi so imele še slamnate strehe in nji-

hovi gospodarji so se za vsako polnočnico nekoliko bali, da bo padla kaka raketa na streho in jo zažgala. Toda na srečo so bile strehe skoro vsako leto zasnežene in nikoli se ni nič zgodilo. Bila je pač sveta noč.

V cerkvi je bila gneča, nas pa je najbolj skr-belo, če bo kdo res odkril kako čarovnico. Trdno smo se namreč verjeli, da je možno pri polnočnici odkriti čarovnice. Pri povzdigovanju se namrec obrnejo nazaj, vidi pa jih lahko tisti, ki sedi na stolu, zbitem iz vseh vrst lesa, kar jih raste v gozdu. In les je moral biti porezan na kresni večer. Nekateri večji fantje so res prišli s takimi stolčki v cerkev in se postavili z njimi pod kor, čisto pri zadnjih vratih; toda čeprav smo se posta-vili blizu njih in skrbno pazili, le nismo nikoli doživel, da bi bil kdo odkril kako čarovnico. To smo si razlagali s tem, da je morda manjkalo stolu kaka vrsta lesa, ali pa da les ni bil odrezan v pravem hipu. O tem smo potem dolgo razpravljali. Niti na misel nam ni prišlo, da bi podvomili v to, da je bilo pri polnočnici tudi nekaj čarovnic. Saj je stala na samoti sredi polja, niti ne daleč od cerkve, kapelica, kjer so se čarov-nice rade shajale. Govorilo se je, da je že marsikdo opazil tam ponoči migotajoče luči...

Toda tisto noč nas ni bilo strah niti čarovnic. Bila je sveta noč, ko čarovnice niso imele moči. To noč je vladalo nad vsem novorojeno Dete... Mirno in pogumno smo se vračali skozi noč domov, kjer nas je sprejela mama s toplim lipovim čajem, nato pa smo zaspani in srečni omahnili v postelje.

★ ★ ★

Božič 1940... Bil je zadnji božič, preden smo bili pahnjeni v vojno. Morda mi je zato neizbrisno ostal v spominu. Takrat sem že študiral na ljub-ljanski univerzi. Čeprav sem ljubil slovensko strelnico in sem se v njej dobro počutil, posebno zaradi njenega nenavadno razgibanega in evropsko razgledanega duhovnega in kulturnega življenja (Ljubljana je imela tedaj štiri dnevnike, več izred-no zanimivih revij, kot »Dejanje«, »Dom in Svet«, »Sodobnost« in »Ljubljanski zvon«, dobro gledališče in opero ter zlasti nekaj izrednih in polemičnih kulturnih osebnosti, ki so preko revij in preda-vanj v študentovskih klubih ali na univerzi teme-ljito razgibale mladi rod), sem se vendar za božič rad odpeljal domov. Nisem si mogel predstavljati, da bi moral preživeti božične praznike izven doma (kar je postalo že naslednje leto in potem še dolgo vrsto let samoposebi razumljivo).

Vlak, ki je odpeljal 23. decembra okrog dveh popoldne z ljubljanske postaje proti Mariboru, je bil poln študentarije. Ne da bi se bili zmenili, se nas je znašla v istem vagonu velika družba prijateljev in znancev, sicer z različnih fakultet, toda iz istih ali duhovno sorodnih študentovskih društev, in vsa vožnja je potekala v izredno vese-lem razpoloženju, v neprenehnih šalah in debatah o vseh mogočih vprašanjih. Vmes so bila tudi dekleta in to je dajalo razgovoru in debatam še posebno mikavnost in ljubeznivost. Malokdaj v svojem življenju sem se znašel v tako resnično prijetni družbi, kljub temu, da je bila čisto impro-vizirana, kot tudi vse debate. Mogoče smo že pod-zavestno slutili, da se bliža konec normalnim časom, konec ne samo naši brezskrbni študentovski mladosti, ampak tudi svobodi in mnogim našim predstavam o svetu. In marsikdo od tistih, ki smo se takrat znašli v tistem vagonu, je izgubil v do-gajanju, ki je kmalu sledilo, tudi življenje...

Vozili smo se na božične počitnice v kraje, kjer je živela takrat še močna nemška manjšina, ki je po veliki večini podlegla hitlerjanskemu mitu. Mi vsi pa smo bili vneti za slovenstvo in za demo-kratične ideale, čeprav smo se v njihovem vredno-tenju in njihovem mestu na lestvici vrednot tu pa tam nekoliko razhajali. Toda misel na bližnje



BOŽIČI



božične praznike in zavest, da se vsi skupaj vračamo v kraje, ki jih je hitlerjanstvo že neposredno ogražalo, sta nas zblíževala in napravljala vse različne nebitvene.

Se danes vidim pred svojimi duševnimi očmi tiste vesele, odkrite mlade obraze, s katerih so sijale mladost, življenjska vedrina in inteligenca...

Bila je že trda tema, ko sva prišla z bratom domov, in čeprav nisva mami nič pisala, kdaj prideva, naju je že čakala s toplo večerjo. Imela je pravi šestič čut za te, pa tudi za druge stvari... Njej na ljubo sva šla drugo jutro navsezgodaj k adventni maši, k zornicam ali k »svitnicam«, kot se je reklo pri nas, čeprav se nama ni posebno ljubilo vstati iz gorke postelje in oditi v temo in mraz. Pod nogami so se drobile ploščice ledu na cesti kot tanke šipe. Toda ko sva bila enkrat v cerkvi, sva bila zadovoljna, da sva premagala skušnjavo mehkužnosti. Te maše »svitnic« so nama bile še iz otroških let najljubše. Cerkev je bila že polna nekega intimnega, prirčnega božičnega vzdušja in prijetno je del pogled na znane podobe svetnikov na oltarjih in stenah, pa tudi domači vonj kadila, čistega oltarnega perila in sveč nama je bil tako prijeten. Duhovnik je polglasno bral mašo in v cerkvi je vladalo vzdušje nekake družinske povezanosti, ki sva ga tembolj uživala, ker ga že dolgo nisva bila občutila.

Po maši sva počakala župnika, da smo si izmenjali voščila, in medtem ko sva pred zakristijo čakala nanj, so drsele mimo stare ženske, ki so bile pri maši, in naju prijazno nagovarjale. Vas je bila takrat še povezano občestvo in človek ni mogel mimo drugega, ne da bi si izmenjal z njim nekaj prijaznih besed. Seveda ni manjkalo tudi takih, zlasti med sosedi, ki so se prepirali, zaradi mejnikov, zaradi kokoši, ki so zahajale na sosedove njive, ali zaradi česar drugega. Toda te zamere so bile še vedno bolj človeške in opravičljive kakor mrzla brezbriznost, ki vlada med ljudmi po mestih tako da se sploh ne poznajo, tudi če stanujejo leta in leta v isti hiši...

Po zajtrku je bila najina prva pot v domači gozd po božično drevesce. To je spadalo že k tradiciji. Se na misel nama ni prišlo, da bi drevešček kupili, ko pa smo jih imeli toliko v lastnem gozdu. Toda ta je ležal skoraj uro daleč od vasi. Morala sva najprej preko širokega ravnega polja, ki je počivalo pod debelo snežno odejo. Jablane ob poti so bile vse bele od ivja, in skoraj nikjer živega človeka, le vrane so se z glasnim krakanjem spretavale nad poljem. Ko sva prišla do gozdov, sva zavila s ceste med drevje, da bi si skrajšala pot. Sneg je bil tako zamrznjen, da naju je držal; čez zamrznjeno skorjo pa je bilo spet zapadlo za nekaj prstov pršiča, mehkega kot puh, v katerem je bilo razbrati vsako sled. In te sledi so razodevale bogato življenje zimskega gozda. Vse polno je bilo zlasti zajčjih sledov, ki so se sekali vse križem, kakor da je prevzela zajce prava slast tekanja po gozdu. Sicer pa je bil to zanje res čas ljubezenske opojnosti in razboritosti. Sijalo je svetlo zimsko sonce in se odbijalo kakor od milijarde biserov, da je skelelo v oči. In niti sapica se ni zganila. Drevesa v gozdu so bila vsa odeta živje in so bila tako nepremična podobna čudovitim božičnim drevesom. Morala pa sva paziti, da se mimogrede nisva dotaknila kake veje, ker se je takoj usul z drevesa oblak ivja in snega. A kljub temu, da sva pazila, sva bila kmalu popolnoma bela. A to naju je zabavalo in včasih je kateri še nalašč stresel na drugega tak bleščeci, iskreči se oblak.

Na neki jasni sva našla trdo zamrznjenega zajca. Neki lovec ga je bil obstrelil, potem pa ga ni več

našel, ali pa se je ranjeni zajec zavlekel pregloboko v gozd. To se je zgodilo najbrž na zadnjem nedeljskem pogonu.

V našem gozdu sva izbrala primeren drevešček in ga posekala, potem sva nabrala še nekaj mahu in se počasi odpravila nazaj domov. Ni se nam mudilo iz čudovitega zimskega gozda in še zdaj nosim v duši podobo tiste čudovite zimske pravljice.

Doma sva zaupala drevešček mami, da ga okraši, in mah, da ga osuši, nato pa sva se po kosilu odpravila v mestece, da še nakupiva nekaj potrebnih stvari in se oglasiva pri znancih in prijateljih. Mestece je bilo v navadnem predbožičnem razpoloženju. Zdaj so drugi otroci strmeli v izložbena okna papirnic, kjer so prodajali jaslice in božične okraske. Na ulicah je bilo videti še nekaj več smučarjev in smučark, drugače pa se ni nič spremenilo od dni najinega otroštva — razen v ljudeh samih. Srečavala sva najine nekdanje sošolce. Nemce, in pozdravili smo se kakor vedno, si izmenjali tudi kakšno besedo, toda med nas se je vrinilo nekaj tujega. V večini izmed njih je bilo zdaj občutiti neko čudno samozavest, neko ošabnost, ki jo je prisiljena prijaznost le slabo skrivala. Že v njihovi hoji je bilo nekaj tujega, izzivalnega. Vsi so bili oblečeni športno, tako da so lahko nosili bele volnene nogavice, ali pa značilne sive gornještajerske in tirolske obleke z zelenimi našivki in hrastovimi listi... Pri znancih sva zvedela, da Q nekaterih se je že splošno govorilo, da so določeni je velik del te nemške mladine več čez mejo v Hitlerjevem Reichu kot doma, in tega nič več ne skrivajo



za razne funkcije, ko bodo Nemci zasedli Stajersko, in da imajo pripravljene razne sezname slovenskih ljudi, ki jih bo treba pobiti ali zapreti. Nekaj takih seznamov je prišlo pri preiskavanju tudi že na dan. Toda oblasti so bile popustljive in so se delale, kakor da nič ne vidijo in ne slišijo, da bi ne razdražile mogočnega soseda na severu. Le na kako posebno energično intervencijo in v kaki čisto določeni stvari so se nekoliko zganile in dale izvršiti kako hišno preiskavo, brez posebne energije in ne da bi bile koga vtaknile pod ključ...

Vračala sva se s polnimi ušesi takih zgodb in z občutkom v duši, da se bo v kratkem nekaj zgodilo, nekaj usodnega. Toda bila sva mlada in se nisva bala velikega dogajanja. Cutila sva, da mora priti in da moramo biti pripravljene nanj...

V mrak padajoče svete noči so cingljale kmečke sani in v zvoniku mestne stolnice, ki je bil nekdanj trnjavski stolp v taboru rimskih legij, in stražni stolp na meji Kocljave Panonije, je zazvonilo Ave Marijo... Doma sva našla že prižgane svečke na božičnem drevescu in na praznično pogrnjeni mizi je nalivala mama vročo kurjo juho.

★ ★ ★

Božič 1941... Ljubljana, zasedeno mesto. Na stotine stajerskih študentov nas je bilo odrezanih od domačega kraja. Meja je sicer tekla čisto v bližini Ljubljane, toda za nas je bila neprehodna, razen na skrivaj, kar pa je bilo prenevarno, ne toliko zaradi prehoda samega kot pa zaradi tveganja, da nas ujamejo gestapovci v domačem kraju. Nekateri so kljub temu tvegali in se splazili preko meje, da bi obiskali domače in se prepričali, če jih še niso izselili, toda vrnili se niso vsi. O usodi drugih smo zaman povpraševali. Izginili so, kot da bi se bili pogreznili v zemljo. Domnevali smo, da so jih zaprli ali mobilizirali v nemško vojsko. Sele čez leta smo zvedeli, da se je v večini primerov res tako zgodilo. Nekateri pa so se, ko so bili enkrat doma, potuhnil in skrivali, v upanju, da vojna ne bo dolgo trajala, ker da bodo zavezniki kmalu obračunali s Hitlerjem. Ven-

dar so se zmotili in končno je bilo tudi tem dovolj skrivanja ter so se čez leto in dan po skrivnih potih vrnili v Ljubljano, v kateri pa so se razmere medtem popolnoma spremenile — in to na slabše — ali pa so se na Stajerskem samem vključili v osvobodilni boj.

Ravno v tednih pred božičem je fašistični okupator zelo poostiril svoje ukrepe v Ljubljani, ker je postajal odpor vse odločnejši. Policijska ura je bila že ob devetih in kdor je čakal, da je šele proti devetim hitel proti domu, je tvegala, da dobi brez opozorila kroglo v hrbet. Ton se je nekaterim tudi zgodilo. Zato je pač gledal, kdor je bil pаметen, da je bil nekoliko prej doma. V edino tolažbo so nam bile novice s front. Očitno je bilo, da se je moral Hitler že odpovedati vdoru v Anglijo in da mu tudi na vzhodni fronti ni šlo tako, kot je pričakoval. Pred Moskvo je bil odbit in tudi v južni Rusiji se je ustavil. Hitlerjanci so sicer samozavestno trobili po radiu in pisali, da bodo prihodnje pomlad nadaljevali svoj zmagoviti pohod v Rusijo, toda mi smo se zanašali na »generala Zimo« in na zaveznike. Prepričani smo bili, da se bodo ti med zimo temeljito pripravili in sssomladi udarili po Nemčiji, kakor se spodobi. Mnogi so si celo delali iluzije, da bo že prihodnje pomlad konec vojne, v upanje, da bo nemškemu narodu kmalu dovolj te vojne pustolovščine, ko bo videl, da se Hitlerju ni posrečila hitra zmaga in da bi se moral pripraviti na dolgo, strašno vojno, ki se ne more končati drugače kakor z nemškim porazom. Čeprav se drugi nismo zanašali na to ker se nam je le zdelo preveč optimistično in celo fantastično, pa vendarle nismo izključevali kakega »veselega« presenečenja, n. pr. kak atentat na Hitlerja ali kak udar nemških generalov; to usanje se nam je zdelo bolj realno. Vsekakor pa smo bili skalno trdno prepričani, da bosta hitlerjanska Nemčija in fašistična Italija končno premagani, pa naj traja vojna, kolikor hoče, ter smo bili že polni načrtov o tem, kako bomo urejali svojo slovensko domovino v svobodi. Mnogi so nosili v žepu zemljevid bodoče Zedinjene Slovenije, si so si ga sami narisali. Morda nam niti ni bilo preveč zameriti, če smo bili pri tem preveliki optimisti in smo računali samo na najboljše in na nikakršne težave na mirovni konferenci. Dogodki leta 1941 so ta optimizem glede slovenskih meja in slovenske bodočnosti še vsaj delno opravičevali...

V znamenju tega trdnega zasidranega upanja v bodočnost smo obhajali tudi tisti božič. Stajerski univerzitetni študentje katoliškega svetovnega nazoru ki smo živeli kot begunci v Ljubljani, smo se bili s časom zatekli pod streho Jegličevega akademskega doma, ker nismo imeli sredstev, da bi bili stanovali v dijaških sobah zunaj. Poleg tega je bilo v Domu bolj prijetno zaradi družbe in debat. Mogoče tudi nekoliko bolj varno kot zunaj, ker je veljal Jegličev dom za katoliški zavod in je vzbujal pri Italijanih manj suma, da je kotičke kake komunistične propagande... Vsaj do takrat še niso bili napravili nobene resnejše preiskave v njem, čeprav so se nekajkrat že pojavili v Domu in se pozanimali za to in ono. Nekaj jim je moralo pač že priti na ušesa, da vsi študentje v njem le niso tako vdani v tedanje stanje... V mestu skoro ni bilo opaziti kakega božičnega vzdušja. Božičnih dreves niso prodajali in tudi izložbene in druge božične razsvetljave ni bilo, zaradi varčevanja z elektriko in zaradi temnitve. Mesto se je zdelo mrko in pusto, zavito v svojo vlažno zimsko meglo.

(Konec na 14. strani)



Podoba mladega intelektualnega rodu

Razgovor z Vladimirom Vremcem



Vladimir Vremec, doma z Opčin, je eden izmed urednikov revije »Most«, v kateri sodeluje s članki, ki razodevajo intelektualno občutljivost za aktualne probleme današnjega človeka in zlasti za slovenskega. V prepričanju, da bomo s tem ustregli našim bralcem, smo zastavili mlademu izobražencu, ki živi večinom na Dunaju, nekaj vprašanj, da bi tako ugotovili duhovni utrip dela naše mlade intelektualne generacije.

Kako pojimate vlogo revije »Most« v naših tukajšnjih in splošno slovenskih razmerah?

Težnja po decentralizaciji je resnična potreba vsake resne kulture. Tudi provinca mora imeti svoj lasten utrip. Le tako lahko rešuje svoje probleme. Toda njena prava podoba bi se težko izoblikovala brez prizadevanja, vključiti se v neko širšo kulturno dejavnost in sodelovanje. Da bi to lahko uresničili, bo potrebno, da se mnogi, ki daleč še stojijo ob strani, čim prej vključijo v revijo.

In kaj bi lahko izjavili o vlogi današnjega mladega slovenskega intelektualca?

Današnji mladi intelektualci, in ne samo slovenski, se bo moral zavesti, da ne more graditi boljšega sveta samo ena skupina, ideologija ali narod, ampak samo plodno sodelovanje in pogumna duhovna tekma, ki edina lahko pomaga k resničnemu zblizovanju. Predpogoj pa je resnično zanimanje za ideje drugih ljudi, kar bi morala biti glavna odlika vsakega poštenega intelektualca.

Kaj menite o današnji mladi slovenski generaciji?

Tudi ona je izpostavljena nevarnim skušnjavam fanatizma in oportunitizma, pa tudi brezbriznosti. Mislim pa, da premalo poznamo obstoj neke posebej nove, mlade marksistične generacije v domovini, ki je znotraj komunističnega sistema najbolj odločno izrazila zahtevo po novih odnosih, ki ji je vodilo spoznanje okolja in življenja s pomočjo filozofske, sociološke, psihološke analize itn., zaradi česar je avantgarden pojav v svetovnem merilu sploh.

In kaj menite o naših mladih intelektualcih, zlasti o tistih katoliškega svetovnega nazora? Se vam zdi, da so dorasli času in njegovim zahtevam?

Na žalost ne morem reči istega, kot sem rekel prej, tudi o naši tržaški, goriški in niti o koroški mladi generaciji (ki je edina resnično napredovala in postala zelo delavna, kljub zelo težkim razmeram). Manjkajo seveda pogoji, pa tudi določeni pritiski, ki bi povzročili bolj ali manj zdrav odpor. Ne čutijo ogroženosti manjšine kot moralni in intelektualni problem. Sicer ne smemo pozabiti tipične bolezni naše dobe, t.j. zatekanje v neko individualnost, ki ne temelji na osebnosti, ampak na potrošniški maniji, ki človeka poznanja in mu omogoča, da skriva svojo nepomembnost, katere pa itak ne more prikriti. Mogoče je vsaj za katoliški del krivo tudi dejstvo, da se preveč govori o posedovanju prave in edine resnice, ki omogoča, da si nekateri prilasčajo monopol v tolmačenju idej, na način: prepustite to nam, ki smo za to poklicani in se na to najbolje razumemo. To verjetno vodi v pomanjkanje duhovnih iniciativ pri mladih katoličanih, k pomanjkanju poguma pri diskusijah. Kako to, da v območju katoliškega vpliva pri nas, ne raste noben filozof in sociolog?

Kaj sodite o tukajšnjem duhovnem, ali če hočemo kulturnem ozračju?

Da ni razveseljivo, to pa je razumljivo, kot sem že navedel. Preveč pritiskov je preko raznih kanalov. Zgleda, da imamo več čuvajev raznih barv, kot kulturnih delavcev. Za dvig intelektualnega nivoja naše mladine bi bilo potrebno, da najdemo nek nevtralni forum. Tak bo moral postati novi kulturni dom. Organizirati bi bilo treba stalne popoldanske nedeljske gledališke predstave za dijake z diskusijo, katero naj vodijo naši priznani in manj priznani kulturni delavci, na vsak način tudi kdo iz domovine. To ne bi smelo biti neizved-

ljivo. Nekaj dni pred vsako novo predstavo bi morali profesorji vključiti v normalen šolski pouk slovenščine dotično delo, ki je na sporedu. V primeru, da ni dobili dela v knjižni obliki, pa je treba ciklostilirati po en izvod za vsak razred. Predhodno poznavanje dela bi marsikomu prignalo strah pred diskusijo, ki bi se lahko spustila tudi v obravnavanje estetskih in ideoloških plati dela. Seveda bo potrebno rešiti vprašanje lastništva novega kulturnega doma, ki še ni last ceje manjšine, kot je bilo nekdanji Narodni dom.

Kaj vam v duhovnem pogledu nudi dunajsko okolje?

Dunaj ni tisti kulturni center, kot se komu zdi. Morda je ta okolnost prispevala k moji večji kulturni vnemi, ki mi je omogočila tudi bolj smiselno usmerjanje lastnih hotenj. K temu je precej prispeval tudi prijatelj Lev Detela. Tako sem se lahko lotil naloge iskanja tistih sil v avstrijski kulturi, ki imajo pomen tudi za nas.

Kakšno vlogo ima po vašem mnenju dunajski duhovni center v današnji Evropi?

Dunaj bi res lahko bil živi center zblizovanja in spoznavanja raznih narodov in kultur. Ima pa premalo resničnih osebnosti, ki jim kultura ne pomeni samo neko samougodje in narcizem. Preveč se še vedno bohota tisti ošabni, vase zaprti in zvišeni tip izobražencev, ki mu ni, da bi resnično spoznal svoje okolje. Sicer Dunaj še ni dobil svojih Perspektiv. Karl Kraus je na žalost ostal samo spomin.

Kaj se vam zdi najnujnejša naloga za današnjega mladega intelektualca krščanskega svetovnega nazora?

Povratak v Kristusovo revolucionarnost duha, ki je bil predolgo zaprt v suhe črke. Drugače ne bo sposoben prave duhovne tekme z mladimi marksisti.

Vas privlačujejo praktični, stvarni, ali bolj intelektualni, duhovni problemi, ali recimo, problemi politične narave?

Uresničevanje intelektualnih spoznanj v praktičnem življenju postaja v današnjem svetu, kjer se nezdravi pojavi lahko zelo hitro razširijo, vedno večja nuja. Drugače se lahko zgodi, da tudi intelektualci prodaja svoj opij, ki je v neresničnem svetu zelo iskan produkt.

Kaj najbolj pogrešate v našem tukajšnjem slovenskem življenju?

Odkrito in pošteno zblizovanje, kar preprečuje delno zaprtost in tabuji enega in bohotni oportunitizem drugega tabora.



Foto M. Magajna

In kaj se vam zdi najbolj pozitivno ali tako, da bi lahko postalo vir pozitivnih navdihov, energij in izkušenj?

Spoznanje, da je pripadnost slovenstvu ravno taka biološka danost kot glava na vratu. Ohranitev slovenstva je potemtakem predpogoj za kvaliteten razvoj posameznega človeka. Zaradi poskusov asimilacije se Trst tudi ne more znebiti svoje strašne provincialnosti. Le razvijanje samostojnih skupnosti omogoči zblizovanje in plodno sodelovanje dveh partnerjev, kar pa ne velja samo za tržaške razmere. Asimilacija Slovencev je zaradi tega močna ovira za kvaliteten razvoj italijanskega človeka.

Kako sodite o dosedanji fiziognomiji »Mosta«? Kakšna naj bi bila po vašem idealna revija, kot jo potrebujemo?

Fiziognomija »Mosta« je močno odvisna tudi od splošnega duhovnega ozračja v Trstu, ki ga bo treba razgibati in mu dati novih pobud. Drugače bo nujno padal nanj očitke neke abstraktne zvišenosti, da hoče vsem soliti pamet. Nadaljnji razvoj »Mosta« je v marsičem odvisen od volje manjšine po razvoju, kar pomeni, da bo treba vedno v večji meri izolirati tiste, ki hočejo zaprtost in zadržaj sodelovanje v imenu nekih zelo določenih koristi. Prepogosto slišimo očitke, češ v reviji imajo glavno besede emigranti, zaradi česar nekateri odklanjajo sodelovanje in podporo, kakor tudi očitke rdečkarstva, s čimer hočejo onemogočiti njeno poslanstvo. To dokazuje prisotnost zelo nevarnega in škodljivega mišljenja, ki mu ni do odstranitve vzrokov nekdanjega sovraštva in tragičnega medsebojnega obračunavanja. Ti hudi predsodki so po mojem še zelo zakoreninjeni, zaradi česar je mir, v katerem danes živimo, zelo navidezen in krhek.

Torej more biti v Trstu idealna revija le taka, ki bo v največji meri pomagala odstraniti vse negativne pojave med našim ljudstvom. Seveda more biti to le pogumna, odprta in neodvisna revija.

Kaj menite o duhovni podobi današnjega mladega intelektualnega rodu v matični domovini?

Zadnji v dolgi verigi raznih neljubih pojavov v slovenski kulturi je najnovejša, zelo čudna zamenjava uredništev osrednjih revij Sodobnosti in Problemov. To je kljub vsemu utemeljevanju in opravičevanju korak nazaj, ker ni bila izvedena demokratično, to je na podlagi svobodne javne debate. Ker je to, kar pravim, v tisku objavljeno mnenje mlade generacije iz domovine (Tribuna, List slovenskih študentov) lako upravičeno trdim, da vendar obstoja neki linearen razvoj k vedno večji zainteresiranosti za usodo skupnosti, k vedno večjemu subjektivnemu napredku t.j. k spontaneemu zavzemanju stališča in odgovornosti, kar je vse v veliki meri zasluga mlade marksistične generacije, njenega spopada z uradno sholastiko.

Kaj sodite o tukajšnjem in na splošno o slovenskem tisku?

Pomanjkanje sredstev v zamejstvu manj boli, kot pa pomanjkanje pravih in sposobnih ljudi. Nezanimanje mladine za naš tisk je splošen pojav dobe, kar pa bi lahko omilili s primerno vzgojo in manj oportunističnim tiskom.

Kdo se vam zdi v intelektualnem pogledu zanimivejša osebnost na Dunaju in v čem je po vašem mnenju zanimiva tudi za Slovence?

Leva katoličana psiholog Daim in zgodovinar Heer zaradi poskusov stvarnega spoznanja in zblizovanja med ljudmi. Heer je celo osvetlil dobo reformacije na Slovenskem na poseben, zelo izviran način. Tudi s tem bomo morali seznaniti našo javnost. Nadalje kardinal König, zaradi ostrine in nekonformističnega spopada z negativnimi pojavi v življenju katoličanov. Mladi socialist, publicist Nanning, ki se ne boji boja zoper klikarstvo in obrambo največkrat zelo osebnih interesov vodstva stranke. Komunist Ernst Fischer, zaradi njegovega boja za pristnost in nekonformizem v marksistični kritiki umetnosti. Tudi v Sloveniji ga nekateri citirajo in cenijo.

Kakšno čtivo vas privlačuje?

Aktualno kulturno in politično poročanje, filozofske in sociološke razprave, v leposlovju pa poezija in problemska proza.

Katere naše ali tuje probleme bi najrajši preštudirali?

Kot agronoma me zanima položaj našega kmetijstva, posebno v Sloveniji. Kot vrtni arhitekt bi

(Nadaljevanje na strani 14)

GOSPODARSTVO

Svinina zopet upoštevana

Iz uradnih podatkov izhaja, da se je v občinah z nad 5.000 prebivavci v prvih 6 mesecih letošnjega leta klanje goveje živine v primeri z lanskim skrčilo za 11%, klanje prašičev pa se je zvišalo za 13%. Razlika je torej velika. A kje tičijo vzroki temu pojavu? Izvedenci navajajo tri vzroke:

Predvsem je nekaj prispevala propaganda za uživanje prašičjega mesa. Mnogo več pa je vplivalo dejstvo, da je svinina znatno cenejša od govedine in razlika nižjega izdatka ima določeno vlogo v knjigovodstvu gospodinj, posebno sedaj, ko nismo več v dobi egiptovskih mastnih krav. Mogoče pa je odločilno vplivalo zdravniško mnenje, ki se je v zadnjem času v tem oziru popolnoma spremenilo. To pa samo v Italiji, kjer so dolžili svinino, da kvarno vpliva na jetra in celotni prebavni ustroj, da povzroča in pospešuje arteriosklerozo (= poapnenje žil) itd. V Nemčiji, Angliji, Franciji, ZDA in v drugih državah ni bilo potrebno spreminjati nobenega mnenja v korist prašičevine, ker je v teh državah to meso vedno bilo v čisljih in je prebivalstvu vedno šlo v slast. Mogoče so v Italiji

podpirali gonjo proti prašičevini krogi, ki imajo posebne interese v oljarstvu. Prvi, ki je nastopil v obrambo prašičevine, je docent živilske higijene na univerzi v Bologni. Končno pa so bili pojmi razčiščeni na nedavnem sestanku v Padovi, kjer je bil glavni predmet razpravljanja »Meso v človekovi prehrani«. Na tem sestanku je z najtehtnejšimi argumenti zagovarjal večjo potrošnjo prašičevine docent »zdravniške posebne patologije in klinične metodologije« na vseučilišču v Padovi, ki je imenoval nerazpoloženje proti prašičevini za predsodek brez podlage.

Tako je svinjsko meso zmagalo tudi v Italiji, kjer so prašiči že postali nekoliko dražji. Veliko povpraševanje pa je le po mesnatih prašičih, medtem ko trg zemanarja mastne, težje od 120 kg, katerih se tudi ne izplača pitati naprej, ker zelo slabo plačajo použito krmo.

—0—

ŠKODLJIVCI V POHISTVU

Mnogi tožijo, da njih pohištvo razjedajo različni črvi, ki delajo večje in manjše rove v les. Oškodovanci vprašujejo po za-



Foto M. Magajna

ščitnih sredstvih, od katerih pa ne najdejo nobenega popolnoma zanesljivega.

V zadnjem času uporabljajo v skladiščih lesa toploto, ki se je izkazala kot najbolj zanesljivo sredstvo za razkuženje lesa in uničenje vseh živalskih in precej glivičnih škodljivcev.

Neobdelan les in lesene predmete zložijo v posebno lopo ali prostor, ki se lahko dobro zapre. Vse špranje morajo biti dobro zadlane. Iz generatorja ali proizvajalca toplote na nafto so speljane v dotični prostor široke cevi, ki prenašajo toploto. Pri toploti 62° C zadostuje 10 minut ogrevanja, da zamrejo vsi živalski škodljivci. Če je toplota nižja, je potrebno več časa ogrevati, in sicer: pri 60° C minut 13; pri 58° C minut 15, pri 55° C minut 30, pri 50° C pa minut 90. Nižje toplote niso primerne.

VPRAŠANJE JUSARSKIH ZEMLJIŠČ V NABREŽINI

Kot smo poročali, je deželni svetovalec Slov. Skupnosti dr. Škerk pred kratkim naslovil na deželno vlado interpelacijo, v kateri se je dotaknil vprašanja jusarskih zemljišč, zlasti v zvezi s preiskavami, ki jih je v Nabrežini nedavno tega izvedel Komisariat za likvidacijo jusarskih pravic in ki so vzbudili precejšnjo zaskrbljenost v tamkajšnji javnosti. Dr. Škerk je opozoril, da spada vprašanje jusarskih zemljišč v pristojnost dežele in je zato naprosil deželno vlado, naj posreduje, da Komisariat za likvidacijo jusarskih pravic ničesar ne ukrepa, dokler ne izidejo izvršilne zakonske norme, ki bodo omogočale, da bo o celotni zadevi sklepal pristojni deželni organ.

Pred dnevi je dr. Škerk prejel od deželne odbornika dr. Comellija odgovor na omenjeno interpelacijo ki se med drugim tako glasi: »Glede na razloge, ki jih navajate, Vam zagotavljam, da se je naš urad zanimal pri Komisariatu za likvidacijo jusarskih pravic in poudaril potrebo, naj se sprejme zahteva, da se začasno prekinijo preiskave v občini Devin-Nabrežina.«

Upamo, da so s to intervencijo stvari postavljene na pravo mesto: kjer obstaja vprašanje jusarskih zemljišč, naj se prične reševati v okviru pristojnih deželnih organov, kjer tega problema ni, pa ga ni treba umetno ustvariti.

KONCERT BOŽIČNIH PESMI V TRSTU

V nedeljo, 27. decembra, bo ob 16. uri v cerkvi sv. Antona Novega koncert božičnih pesmi. Koncert prireja Zveza slovenskih cerkvenih pevskih zborov.



Kaj nam bo prineslo leto 1965?

Današnji človek se čedalje bolj zanima za bodočnost. Sicer pa to ni nič novega in tudi nič čudnega, še prav posebno ne v današnjih nemirnih in negotovih časih. Kaj nam bo prineslo leto 1965? Dragi bralci, če verjamete ali ne, prav nič dobre napovedi ne prihajajo iz kozmosa. Zelo, zelo slabo kaže in če se ljudje ne bodo poboljšali, bodo resnično prišle nad človeštvo vse napovedane nesreče.

Leto 1965 se nam predstavlja v znamenju planeta Saturna, ki prevzame oblast nad letom 21. marca. Saturn na splošno pomeni »veliko nesrečo«. Pa začnimo kar od kraja: Prvi neugodni vplivi se začnejo pojavljati proti koncu februarja. Zaradi ostrih napadov opozicije se bodo nekatere vlade in državni poglavarji znašli v neugodnem položaju. Prizadete bodo predvsem visoke osebnosti, ker jim preti velika nevarnost. Neugodno bo tudi za kmetijstvo, gradbeništvo, rudarstvo, industrijo, promet itd. V nekaterih državah bodo imeli socialne težkoče, nepovoljno zdravstveno stanje, zagonetne smrti; vzpon kriminalnosti. (Slabo za Portugalsko, Iran, Brazilijo). Do konca marca bo vladalo nekakšno premirje. Toda že 29. marca nastopi zelo kritična konstelacija, zaradi česar se predvidevajo nenaadni izbruhi stavk, splošni delavski nemiri, revolucionarne spletke in celo udari v nekaterih državah. Zaradi elementarnih katastrof (nevihte, usadi, požari, eksplozije, rudniške nesreče) bo v nekaterih državah zelo prizadeto kmetijstvo in živinoreja. Tudi industrijski predeli, promet in letalski promet, znajo utrpeti škofo. Pojavijo se lahko nevsakdanje bolezni. Nesreče tudi na znanstvenem, tehničnem in medicinskem področju in seveda finančni polomi. (Zelo neugodno za Švico, Turčijo, Grčijo, Jugoslavijo, Brazilijo).

Pod konstelacijo 1. aprila se predvidevajo nemiri v višjih političnih krogih in zaplet mednarodne politike. Nevarnost preti državnikom in politikom. Spori na socialnem področju, javni škandali, izsiljevanja, zagonetne smrti. Neugodno za zdravnike in bolničarje (stavke?). Množične nesreče v podjetjih, poplave, potresi, plazovi, nesreče na morju in v rudnikih. V nekaterih državah bo prišlo do uporov in vojaškega nastopa. Kriza na gospodarskem in finančnem področju, pretres valute, nadalje lakota, epidemije in revščina.

V tem ritmu gre življenje do konca maja, ko nastopi popoln sončni mrk. Splošna napetost bo še

vedno vladala in neke preti celo vojna nevarnost. Slišali bomo o velikih prometnih nesrečah tako na cesti, na železnici, v zraku in pri vesoljskih poletih. Nemire je treba pričakovati v Grčiji, Turčiji, Egiptu, Iraku in Iranu ter v Srednji in Južni Ameriki. Poleg vsega elementarne nesreče. Prva poletna konstelacija (9. julija) bo zelo ugodno vplivala na vsa življenjska področja. Toda že od 17. avgusta dalje bodo prišle nad svet že prej omenjene nepravilne in nesreče. Zelo napeto bo od 9. do 16. septembra. Prisostvovali bomo bojem za oblast v vladnih krogih, pa tudi delavci bodo nastopili za svoje pravice, ker bo avtomatizacija poslabšala delovna razmerja. Škode v poljedelstvu (živalska kuga). Nekateri »oblasti žejni« hujskajo ljudske množice na upor, zaradi česar se zna pojaviti revolucionarna zmešnjava. Sicer pa bo: podkupovanje, zvižanje, ponarejanje, goljufije, vohunstvo, zločini proti morali.

Jesenska »velika konjunkcija« (10. okt.) bo imela dolgoročne posledice. Ta konjunkcija, ki je prvič nastopila v zadnjem stoletju, napoveduje zelo nemirne in revolucionarno razpoložene čase. Možna je revolucija v svetovnem redu, prevrat na svetovnem delovnem tržišču, nov svetovni delovni načrt, revolucija v znanosti, medicini in prehrani. Pričakovati je velike politične nemire in boje v nekaterih državah, nadalje revolucije, krvava dejanja, eksplozije, množične katastrofe, elementarne katastrofe, potrese, vulkanske izbruhe, itd., padec denarnih kurzov in zmešnjava na svetovni borzi. V tem ritmu gremo do 9. decembra, ko bomo slišali o novih odkritjih in iznajdbah ter o novih izzarevalnih materijah. V elektronski materiji bodo nastopili novi impulzi. Ravnatoko bomo dobili nove načine zdravljenja v kirurgiji, nove stroje in načine produkcije, novo tehnično orožje in razne druge iznajdbe.

COSMOASTRO



ŠPORTNI PREGLED

Po evropskem prvenstvu v ping-pongu

Jugoslovanski namiznoteniški reprezentanci ni uspelo, da bi letos na Svedskem ponovila berlinsko zmago in si spet osvojila častni naslov evropskega prvaka namiznoteniških ekip. Marković, Korpa in Vecko so sicer v svoji skupini porazili vse države (Wales, Luksemburg, Sovjetsko zvezo, Češkoslovaško in Zahodno Nemčijo) in se uvrstili na prvo mesto v drugi skupini pred CSSR. Zahodno Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Zelo naporno je bilo zadnje srečanje med »plavimi« in igralci iz Zahodne Nemčije, ki so klonili s tesnim 4:5! V

romunskim parom Aleksandru-Constantinescu 3-1. V zadnjem tekmovanju (mešani pari) je zmagala Madžarska (Rogasz-Lukacz), ki je premagala s tesnim 3-2 češki par: Miko-Luzova.

Če ocenimo posamezne tekme s točkami (3-1 v posameznih disciplinah in 4-2 v ekipnih), bomo dobili naslednjo vrednostno lestvico (v oklepaju število tako prvih kot drugih mest): 1. MADŽARSKA 10 (2-3), 2. SVEDSKA 8 (2-1), 3. ANGLIJA 2 (0-), 4. CSSR 4 (1-1), 5. JUGOSLAVIJA 2 (0-1) in 6. ROMUNIJA 1 (0-1).

(dt)

DESET NAJBOLJSIH ŠPORTNIKOV LETA 1964

Znani britanski športni časnikar Peter Wilson je sestavil za »Daily Mirror« lestvico desetih najboljših atletov na svetu v letu 1964. Zdaj je prešlo namreč že v tradicijo objavljati take lestvice ob koncu leta.

Na prvo mesto je uvrstil mladega ameriškega plavalca Dona Schollanderja, ki je bil presenečenje tokijske olimpiade, kjer si je nabral toliko zlatih kakor še noben športnik na nobeni olimpiadi.



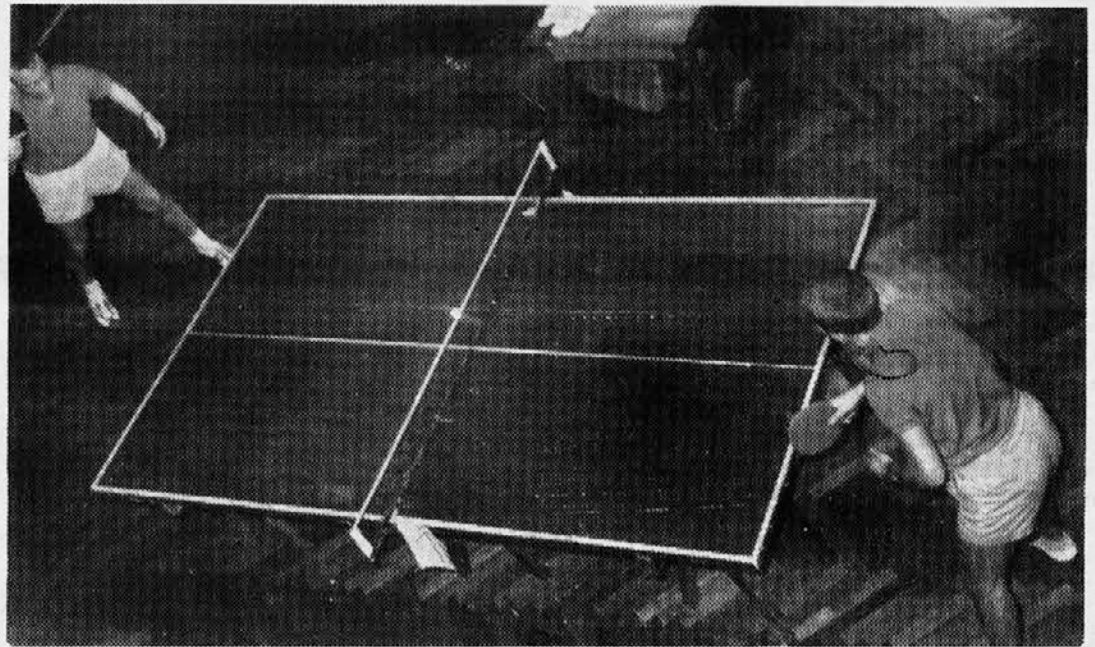
prvi skupini sta se na prvih dveh mestih znašli Svedska in Romunija, 3. je bila Madžarska in 4. Anglija. Svedje so nepričakovano izgubili proti Angliji in odigrali odločilno tekmo z Romunijo, ki pa se je končala zanje dobro z izidom: 5-3.

Zelo zanimiv je bil finalni boj med Jugoslavijo in Svedsko. Jugoslovani so si osvojili prvi dve točki, toda Alser (dotlej neporažen!) in Johanson sta kmalu izenačila. Korpa je spet povedel z zmago nad Odenom (ki je zamenjal Bartharda), toda to je bil zadnji uspeh plaviv. Vecko je izgubil z Alserjem, nato Korpa z Johanssonom. Alser je zabeležil končno zmago nad Markovičem ter prinesel Svedski častni naslov prvaka. Končni izid je bil naslednji: Jugoslavija 3, Svedska 5.

V ženski konkurenci je zmagala Anglija, ki je v finalu porazila (3-1) Madžarsko. Jugoslavija se je uvrstila na deveto mesto!

Namiznoteniški igralci so se nato borili tudi za ostale posamezne naslove. Pri moških sta se v finalu spoprijela Sved Johansson in Madžar Berczik. Zmagal je domačin z izidom 3-1. Na lov prvakinje je osvojila Mažarka Foeldy, ki je v zaključni tekmi premagala rojakinjo Juricovo z izidom 3-0.

V tekmi parov je zmagala sestava Stanek Miko (Češkoslovaška), ki je premagala švedski par Alser-Johansson z rezultatom 3-2. Angležinji Shanon in Rowe pa sta si osvojili naslov z zmago nad



TRIJE BOŽIČI

(Nadaljevanje z 11. strani)

Toda študentje v domu smo si le znali ustvariti nekaj božičnega razpoloženja. Dejansko smo bili razdeljeni v manjše prijateljske skupine, ki so si skupaj »organizirale« praznovanje božiča. Tisti, ki so imeli dekleta, so preživeli večerne ure, do zatemnitve, z njimi na njihovih domovih, kot gostje. Drugi pa smo obhajali sveti večer v Domu. Večerja v Ljudski kuhinji je bila malo boljša kot ponavadi, pa tudi drugače smo si preskrbeli kaj za priboljšek, od tistega, kar smo zaslužili z instrukcijami ali z raznimi priložnostnimi deli. Moj brat je izrezljal jaslice iz lesa in jih prodajal, da je prišel do kakega drobiža. Toda nočjo ga ni bilo v Domu, sveti večer je sklenil obhajati v družbi svoje zaročenke in skupnih prijateljev. Tako sem obhajal božič z dvema prijateljema. Božičnega drevesa seveda ni bilo, toda jaslice ni manjkalo, marsikdo si jih je postavil ob postelji v skupni spalnici ali v kakem drugem mirnem kotčku Doma.

Spominjam se, da smo dolgo poslušali francoske radijske postaje, kjer so nastopali otroški zbori, ki so peli božične pesmi. Vmes so pošiljali otroci svojim očetom v ujetništvu božične pozdrave. Bilo je pretresljivo. Spominjam se tudi, da je potem nekdo naravnal radio na nemško vojaško radijsko postajo Beograd in da smo poslušali pesem

»Lili Marlen«. Vsaj tedaj nam še neznana pevka nas je čudno pretresla s svojim temnim glasom, prav tako pa tudi otožna melodija, ki jo je sicer pošiljal v eter vojaški oddajnik, vendar je zvenelo v njej tudi hrepenenje nemškega človeka po miru, po sreči, po bratstvu med ljudmi, pa tudi podzavesten odpor proti vojni.

Seveda nismo pozabili poslušati zadnjega angleškega vojnega poročila.

Potem smo se še dolgo razgovarjali o bodočnosti, tudi zato, da bi pregnali žalostne misli na domače na Štajerskem ali na Gorenjskem. Nekdo je kazal zemljevid bodoče Slovenije in razvnel se je pogovor o tem, če bomo imeli direktno ozemeljsko zvezo s Slovaško pri Bratislavi ali ne... Glede Koroške nismo imeli najmanjših dvomov. Narodna in državljanska svoboda sta začeli dobivati za nas konkreten pomen; na razočaranja pa nismo računali. Bili smo še premladi in preveč neizkušeni...

Mladi intelektualni rod

(Nadaljevanje z 12. strani)

hotel čim prej preštudirati problem pravega izoblikovanja pokopališč, posebej še obliko nagrobnih kamnov in primerno uporabo rastlin, kar bi vse moralo biti čim bolj enostavno in enotno. Z arhi-

Lestvica je naslednja:

1. Don Schollander (USA)
2. Abebe Bikila (Abesinija)
3. Peter Snell (Nova Zelandija)
4. Dawn Fraser (Avstralija)
5. Mary Rand (Velika Britanija)
6. Pele (Brazilija)
7. Jack Nicklaus (USA)
8. Marielle Goitschel (Francija)
9. Pierre Jonquieres d'Oriola (Francija)
10. Anton Geesink (Holandija)

Seveda ta lestvica marsikoga ne zadovolji, ker se zdi, da je Peter Wilson precej pristranski. V njej je odmeril kar tri mesta atletom iz britanskega Commonwealtha, z Združenimi državami vred pa je pet atletov iz anglosaških držav in kar dva iz Francije, ki v športnem pogledu danes bolj malo pomeni, medtem ko z izjemo enega Holandca ni uvrstil v lestvico prav nobenega drugega Evropejca in vendar imajo n. pr. Nemci in Rusi precej odličnih atletov.

Nekoliko preseneča tudi uvrstitev nogometaša Peleja v to lestvico, saj Pele letos nikakor ni tako zelo briljiral. Zdi se, da je storil Peter Wilson to zato, da bi se polaskal Južnoameričanom, ki sicer v športnem pogledu letos niso mnogo pokazali, zlasti ne na olimpiadi. Pač pa ni ugovarjati temu, da je uvrstil na drugo mesto odličnega abesinskega maratonca Bikilo, ki je že drugič zmagal na olimpiadi, čeprav letos ni tekel bos, kot so nekateri poročali. Po tem bi lahko sklepali, da tudi prvič ni zmagal zaradi tega, ker je... tekel bos, čeprav ga zdaj razni tekači v tem posnemajo.

tekti in urbanisti bi morali določiti tipe modernih kraških hiš in okolju zvesto vrtno oblikovanje, kakor tudi zakone za zaščito narave, ki so ravno v Italiji zelo pomanjkljivi.

In kaj bi najrajši napisali?

Razpravo o subjektivizmu in objektivizmu v filozofiji, v kolikor m. ibo to zaradi poklicnih obveznosti sploh mogoče tako kot si želim.

Kaj se vam zdi v danih razmerah najnujnejša naloga za mladega intelektualca na sploh in za slovenskega posebej?

Boj za življenje brez nasilja in vojn in za pogoje, ki naj bi pomagali uresničiti človekovo osebnost. Premagovanje nezdravih lastnosti v posamezniku, kot sta jo egoistično samougodje in zaprtost, zavzemanje za pošteno in odkrito duhovno tekmo, brez strahu pred sodbo javnosti in njenimi neprijetnimi reakcijami. Zaradi tega se mnogi mladi izobraženci, pa tudi starejši, ne upajo pojaviti v javnosti. Tako umikanje pred odgovornostjo je slabo spričevalo za posameznike, deloma tudi za vzgojo v naših šolah in za splošno kulturno ozračje pri nas in tudi v Sloveniji. Kdaj bomo lahko navezovali svobodne kulturne stike s kulturnimi delavci v domovini, prosto sodelovali v revijah na obeh straneh meje, kdaj bomo lahko vabili take kulturne delavce, ki niso samo muzejske zanimivosti? Prisotnost kake mlade nekonformistične osebnosti iz domovine pri gledališki diskusiji za dijake v novem kulturnem domu bi gotovo povečala zanimanje mladih ljudi za kulturo.

Nekaj besed o dvanajstih avtomobilih srednje vrste

Kakšen avto naj si kupim?

Marsikdo si je že zastavil to vprašanje, ko je začel razmišljati o avtomobilih. Kupil bom avto srednje vrste, niti luksuznega niti tipa 500 ali 600. Toda italijanske ali tuje znamke?

Skušali mu bomo pomagati z nekaterimi podatki. Večina avtomobilov evropske izdelave ima le dvoje vrat (če se doplača 50.000 lir, lahko ima tudi štiri), le avtomobili znamke Renault 4 L in R 8, FIAT 1100 D ter Simca 100 imajo štiri vrata. Povsod so le štiri sedeži (Ford Cortina in Ford Taunus imata enega več).

Povprečni avtomobil (če upoštevamo srednjo mero vseh dvanajst omenjenih znamk), naj bi imel te značilnosti: dvoje vrat in štiri sedeže, dolg naj bi bil 394 cm širok 151, visok 142, tehta naj bi 744 kg, imel naj bi motor spredaj in štiri cilindre, 1047 kcm in 47,5 CV, hlajenje naj bi bilo z vodo, zavore naj bi bile na boben, največja hitrost naj bi znašala 124,5 kmh, z enim litrom bencina naj bi prevozil 10,5 km ter naj bi stal približno 959.000 lir.

Oglejmo si zdaj še ostale karakteristike evropskih avtomobilov. Srednja dolžina je 394 cm, najdaljši avtomobil pa je Ford Cortina (427 cm) in najkrajši pa Renault 4 L (361 cm); najširši avto je Ford Cortina 159 cm (isto širino ima tudi Ford Taunus), najožja pa sta Ford Anglia in FIAT 1100 (146 cm); najvišji avtomobil je FIAT 1100 (147 cm), najnižji pa Vauxhall Viva (135 cm); najtežji avto je FIAT 1100 (895 kg), najlažji pa Opel Kadett (670 kg). Skoraj vsi avtomobili imajo motor spredaj, le Volkswagen, Simca 1000 in Renault R 8 ga imajo zadaj. Število cilindrov je povsod enako (4), le DKW ima enega manj. Največ kcm ima FIAT 1100 D (1221 kcm) najmanj pa Renault 4 L (845 kcm), največ KS ima Innocenti A 40 S (58), najmanj pa Renault 4 L. Hlajenje je povsod na vodo, le Volkswagen ima ga na zrak, zavore so povsod na boben, le DKW in Renault R 8 jih imata na disk. Najhitrejše vozilo je FIAT 1100, najpočasneje pa Renault 4 L. Najdražje vozilo je DKW, ki stane 1.160.000, najbolj poceni pa Renault 4 L. Pri največji hitrosti porabijo največ bencina DKW, Ford Cortina in FIAT 1100, najmanj pa Ford Anglia.

Ker smo že pri tem, moramo povedati še druge značilnosti omenjenih avtomobilov. DKW F 12 je zelo močno vozilo, hitro, udobno, lepo izdelano z velikim prostorom za kovčke, tiho, z dobrimi zavorami ter zelo stabilno; po drugi strani pa in zelo poceni; je drago, troši mnogo bencina in vzmeti so zelo trde. Volkswagen je čvrst avtomobil, z odlično barvo, zelo trajen in hiter, velika kolesa omogočajo potovanje tudi po neravnih tleh, ima dobre zavore; slabost tega po karoseriji čudnega avtomobila je tesnoba, majhna vidljivost, nerodnost pri vstopu, majhen prostor za kovčke, velika občutljivost za veter in slaba »drža« ceste.

Ford Cortina je zelo dobro vozilo, ki vsem z nečim ustreza hitro, po drugi strani pa nima stabilnosti in opaža se slabo zaviranje. Ford Anglia je zelo čvrst, dobro se oprijema ceste, zelo lepo izdelan, zelo trpežen, hiter, udoben; po drugi strani zelo grdo karosiran, slabo zavira in malo časa vzdrži hitrost. Troši zelo malo bencina. Ford Taunus 12 M je zelo trpežen, odlično drži cesto, ker ima pogon spredaj, ima veliko prostora za kovčke, manevriranje je zelo lahko, je zelo tih in zelo lepo izpopolnjen; očitajo mu majhno moč, prevoziti je treba najmanj 10.000 km, da začne motor pravilno delovati, volan je prešibak in zaviranje nezadostno.

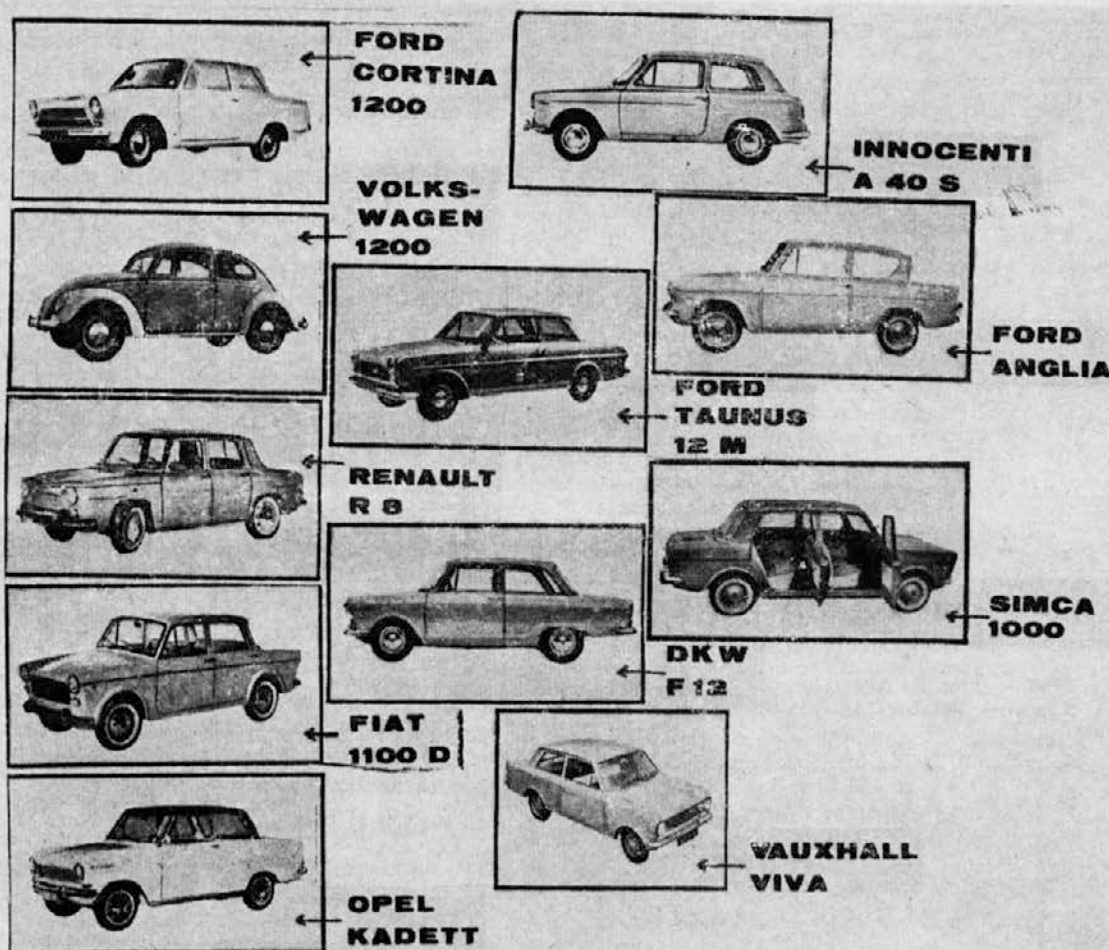
Opel Kadett je zelo živo vozilo (92 km tudi v tretji prestavi!), udobno, hitro, zelo prostorno, z dobrim motorjem, z veliko kapaciteto za kovčke, s črnimi vzmetmi, tiho in zelo iskano na trgu. Slabo pa drži cesto in posebno, če je v njem

samo voznik. Na avtocesti lahko vozi z največ na 110 km na uro, zaviranje ni čvrsto. Vauxhall Viva je sestrična Opel Kadett, ker spadata obe tovarni pod General Motors in ima približno iste značilnosti kot Kadett.

Innocenti A 40 S je zelo trden avtomobil, hiter, dobro drži cesto, porabi pa precej in pri hitrosti na 110 km se začne tresiti. FIAT 1100 je najbolj komercialno vozilo, lepo izdelano, hitro, drži dobro cesto, le da je karoserija zastarela in da porabi precej bencina.

Simca 1000 je zelo moderno izdelana, hitra, udobna, pregledna, dobro drži cesto, ima odlične zavore, volan je lahek; sedeži so trdi, nekoliko se tresse, prostor za kovčke ni velik, je nekoliko lahka, krhko izdelana. Renault R 8 je živ avto, z dobrimi zavorami, drži hitrost in cesto, zelo je udoben in prostoren, je pa prelahak in težko dostopen, motor mora biti vedno na sili. Renault 4 L je najbolj ekonomično vozilo, udobno in z dobrim motorjem, po drugi strani pa je zelo grdo izdelan, počasen in nevaren na ovinkih ter zelo glasen.

d. t.



Katoliška knjigarna

GORICA - TRAVNIK
PIAZZA VITTORIA

PAPIRNICA

KNJIGARNA

DEVOCIONALIJE

Na drobno in debelo - Bogata izbira

Vinoagraria

VSE ZA NJIVO, TRTO, TRAVNIK -
ZA HRAM, HLEV IN POLJE

GORICA - Piazza Vittoria, Travnik 4
Telefon 53-95

IMPORT

EXPORT

JOSIP KERSEVANI

di B. KERSEVANI & C. Soc. n. c.

GORICA - Korzo Italija, 76

Tel. 26-43

BEVILACQUA BRUNA VD. BRIC

ZALOGA VINA IN LIKERJEV

GORICA

Ul. della Croce, 4

Tel. 34-97

ZALOGA DRV. PREMOGA in
STAVBNEGA MATERIALA

Sajevec

GORICA - TRG CAVOUR, 6

TEL. 34-96

TRGOVINA JESTVIN

VELIŠČEK TEODOR

GORICA - Svetogorska cesta, 121 - Tel. 32-85

ČE SI BRAT

V BRATUŽEVO KAVARNO

GORICA

Dr. VRTOVEC Dominik

Specialista za ustne in zobne bolezni
ustno kirurgijo in ortodontijo

Dr. VRTOVEC Jože (jun.)

TRST

ul. Mercadante 1/1 - Tel. 68349

VIDEM

ul. Aquileia 94/1 - Tel. 62798

GORICA

Korzo Italia 204/1 - Tel. 5770

URARNA IN ZLATARNA



TRST - Campo S. Giacomo, 3 - Tel. 95-881

Boğata izbira švicarskih ur
in lično izdelane zlatnine

POTOVALNI IN TURISTIČNI URAD

«AURORA»

TRST - Ul. Cicerone, 4 Telefon 29-243

UVOZNO IZVOZNO PODJETJE

TECHNA

TRST - Ulica Ghega, 2 - Tel. 35-907
Telegram: TECHNALUIN

TRGOVINA Z OBUVALOM

■ *Trevisani* ■

TRST - U. G. Vasari, 10 - Tel. 96-661

Oglejte si našo bogato zalogo vsako-
vrstnih čevljev po zelo ugodnih cenah

KROJAŠKI SALON ZA DAME IN GOSPODE
M. MOZETIČ

TRST - Trg Garibaldi 11 - Tel. 90-280
Velika izbira modernega blaga
Plačilne olajšave

ZNANI TAPETNIK

PAHOR MARIJ

TRST - Ulica S. Anastasio, 12 - Tel. 61-218
Sprejema vsakovrstna naročila in popravila.

TRGOVINA Z MANUFAKTURNIM BLAGOM
IN MODNO DROBNARIJO

| *Kristan Susič*

TRST - UL. ROIANO, 2 - TEL. 32-515

Velika izbira po najnižjih cenah!!!

CVETLIČARNA

«SAVINA»

TRST, Ul. Istria, 10 - Tel. 55-590

MLEKARNA

MARTELANC VIDA

TRST - Ul. Miramare, 50 - Tel. 29-345
vošči vsem cenj. odjemavcem vesele praznike

BIFE'

„Pino”

TRST - UL. GHEGA 3 - TEL. 24-780

vošči vsem vesele praznike

Dr. S. MAŠERA

TRST

Ul. Machiavelli, 28 - Tel. 23-339

ZOBOZDRAVNIK

Dr. PAVEL PAVLICA

TRST - Ul. Ghega, 9 - Tel. 31-813

*Tržaška knjigarna*TRST - Ul. sv. Frančiška, 20
Tel. 61-792

Najnovejše slovenske knjige
Solske in pisarniške potrebščine
Jugoslovanski folklorni predmeti

želi vesel božič in srečno novo leto
vsem prijateljem dobre knjige

TRGOVINA IN DELAVNICA ČEVLJEV

GEC ROJAN

Trg Tra i Rivi, 2 - Tel. 31-198

vošči vesele praznike!

KROJAČNICA **KOŠUTA**

TRST - Viale d'Annunzio 11/1 - Tel. 95-498

(Poslopje kina «Capitol»)
želi vsem klientom vesele praznike!

Kmetijska zadruga

TRST, Ul. U. Foscolo, 1 - Tel. 94-386

želi cenjenim klientom srečno novo leto!

URARNA IN ZLATARNA

GRUDEN KAREL

TRST - Ul. Battisti, 13 Tel. 96-306

KROJAČNICA

LADO PREMUR

TRST - Ul. Ginnastica, 35/1 - Tel. 45-447
želi vsem klientom vesele praznike!

BUFFET Tomazič

TRST - Ul. Cassa di Risparmio, 3 - Tel. 35-301

Kranjske klobase in kraški teran
dobiš pri TOMAŽIČU vsak dan

NAJLEPŠE CVETLICE DOBITE PRI

«IVANKI»

TRST - Ul. Dell'Istria, 10 - Tel. 95-052

MIRODILNICA

ČEKET

TRST - Ul. Solitario, Tel. 95-442
želi odjemavcem vesele praznike!

Andrej Bolko mr. ph.

Farmaceutski proizvodi in kemikalije

TRST - ULICA TORREBIANCA, 21/II

Import - Export Telefon 31-315

DESTILACIJA ESENC

JANOVŠEK

Tvrška ustanovljena leta 1883

TRST - BARKOVLJE - Tel. 29-963

TRGOVINA SANITARNIH PREDMETOV

MILAN ŠVAB-SOAVE

TRST, Ul. S. Giusto, 16 - Tel. 93-609

GOSTILNA

Ostrouška

TRST - Ul. S. Nicolò, 1 - Tel. 37-918

ZALOGA TEPIH. PAPIRJA

T. PANJEK GODINA

TRST - Ul. Mazzini, 7 Tel. 37-636

MANUFATURA IN PAPIRNICA

MILAN SANCIN

TRST - Strada Vecchia dell'Istria, 60
Telefon 55-439

HOTEL „Pri Pošti”

TRST - Trg Oberdan, 1 - Tel. 24-157

vošči svojim cenjenim gostom
srečno in uspeha polno novo leto

CVETLIČARNA

MARIJA LIPOVEC

TRST, Trg Vico, 7 - Tel. 41-511

Podjetje **VLADO ŠVARA**

Elektromehanična delavnica
za avtomobile in motocikle

TRST - Ulica Giulia, 28 - Tel. 96-742

MIRAN KURET

ZALOGA VINA, LIKERJEV - UVOZ - IZVOZ

TRST, Ul. Valdirivo, 3 - Tel. 28-926

želi svojim odjemavcem uspešno novo leto!

TRGOVINA NA DROBNO
IN NA DEBELO

Kerže

TRST, Trg S. Giovanni, 1 - Tel. 35-019

Emajlirani štedilniki in peči najmodernejših oblik za vsa goriva. Popolne opreme za kuhinje, jedilnice, restavracije, iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla, itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki, dekorativni predmeti umetne obrti od keramike do brušenega stekla. Lestenci ter vseh vrst električnih luči klasične in moderne oblike

PRODAJA TUDI NA OBROKE

Srečno novo leto želi vsem cenj. odjemavcem

TRGOVINA JESTVIN

Avgust Gregorič

TRST - Ul. Commerciale, 25 - Tel. 29-658

GOSTILNA

NINI

Vošči cenjenim gostom
vesel božič in srečno novo leto 1965

TRST - Ul. Valdirivo, 32 - Tel. 38-915

Želite dobro hrano in pijačo?
GOSTILNA

«AL GAMBERO» (Pri Raku)

TRST - Ul. Udine, 27 - Tel. 24-938

Vam bo gotovo ustregla

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenj. odjemavcem in prijateljem

TRGOVINA JESTVIN

Resinovič Franc

TRST - Trg sv. Frančiška, 8 - Tel. 36-809

TRGOVINA Z JESTVINAMI
MILAN BEVK

TRST - Ul. D'Annunzio, 9

Telefon 41-572

Avgust Ščuka

TRGOVINA JESTVIN

TRST - Ul. Commerciale, 94 - Tel. 35-030

Vesele praznike

TRGOVINA JESTVIN

Alojz Jerkič

Trst - Str. Vecchia dell'Istria, 64 - Tel. 41-175

vsem svojim odjemavcem in prijateljem želi vesel božič in uspeha polno novo leto!

RIBARNICA

PERTOT MARČELA

TRST - Barkovlje, Ul. Perarolo, 2 - Tel. 28-415

želi vsem vesele praznike

PEKARNA

FRANČEŠKIN

TRST - Trg Libertà, 6 - Tel. 38-984

Vesele božične praznike in srečno novo leto vošči vsem odjemavcem

Trgovina kmetijskih strojev in orodja

Marinac Vladislav

Trst - Str. Vecchia dell'Istria, 64 - Tel. 41-176

Umetna gnojila - Krma za živino - Prvovrstna semena lastnega pridelka in inozemska - Trte, sadna drevesa - razne cvetlične sadike, vrtnice, itd. — Poljedelski stroji in druge potrebščine
vošči vsem odjemavcem vesele praznike

VSE ZA KMETOVALCE

EDVARD FURLANI

TRST - Ul. Milano, 18 - Tel. 35-169

Krma za živino - Žita - Umetna gnojila - Žveplo - Modra galica - Poljedelski stroji
Orodje - Vsakovrstna semena

Zastopnik za Trst in Gorico svetovno znanih strojev za obdelovanje zemlje ter kosilnice AGRIA

Vesele praznike želi
ZNANA TRGOVINA Z MANUFAKTURNIM
BLAGOM - DROBNARIJO

Pavel Cepar

TRST - Ul. Udine, 36 - Tel. 28-296

Prežemo vas z najboljšim blagom!
Če želite nas in se prepričajte!

TRGOVINA Z JESTVINAMI

ANDREJ OBERSNEL

TRST - Ul. Maiolica, 1 - Tel. 93-070

TRGOVINA JESTVIN

ANTON ŠVARA

KATINARA - Str. Fiume, 103 - Tel. 90-665

želi svojim odjemavcem vesele praznike

PEKARNA

M. FLAJBAN

TRST - Ul. Carducci, 15 - Tel. 35-166

vošči vsem vesele praznike

TRGOVINA JESTVIN

GREGORI M.

Ul. D'Alviano, 86 - Tel. 94-404

želi cenjenim odjemavcem vesele praznike

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA L. 800.000.000 - VPLAČANIH L. 180.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI, ŠT. 10

TELEFON ŠT. 38101, 38045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED



VISTA

TRST - Ul. Carducci, 15 - Tel. 29-656

Bogata izbira naočnikov, daljnogledov, toplomerov in fotografskega materiala

Giacomo Vatovec Succ.

TRST
Ul. Torrebianca, 19 - Tel. 23-587, 37-561
IMPORT - EXPORT
vošči vesele praznike vsem znancem
in prijateljem

ZNANO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

KANOBEL MEDARD

TRST - Ul. Ghirlandaio 42 - Tel. 90-812

se posavlja od svoje dejavnosti in želi vsem
znancem in prijateljem vesel božič in obilo
uspeha v novem letu

ZNANA SLOVENSKA TRGOVINA
Z MANUFAKTURO IN TKANINAMI**EUROTEX**

(MARIO FERFOLJA)

TRST - Ul. Mazzini, 46 - Tel. 94-550

želi svojim cenjenim odjemavcem
tu in onstran meje vesele praznike!

Vesel božič in srečno novo leto 1965 želi

TRGOVINA Z JESTVINAMI

VISINI

TRST - Ul. Roma, 15 - Tel. 23-094

ELEKTROINSTALACIJSKO PODJETJE

Milan Ambrožič

TRST - Ul. Miramare, 29 - Tel. 29-322

Popolna oprema za električne kuhinje, lestenci
in vse vrste električnih luči klasične in moder-
ne oblike - Vsakovrstna popravila in naročila

Obilo uspeha in sreče v novem letu 1965
želi cenjenim odjemavcem**Trgovina jestvin OREL JOŽE**

TRST - Ul. Geppa, 8 - Tel. 23-869

GOSTILNA

KOBOL (Jadran)TRST, Via dell'Industria 16 (Sv. Jakob)
Tel 44-505

želi vesel božič in srečno novo leto

ZALOGA DRV IN PREMOGA

ANTON FLORIDAN

TRST - Ulica Ricci, 4 - Tel. 95-714

OPČINEURARNA IN ZLATARNA
ALOJZ SOSI

OPČINE - Narodna ulica, 44 - Tel. 221-641

TRGOVINA IN PEKARNA

ZORA ČOK

OPČINE, Narodna ulica, 61 Tel. 221-046

GOSTILNA

EMILIJA SOSIČ - VREMEC

OPČINE - Narodna ulica, 65

Vesel božič in uspeha polno novo leto 1965

**DRUŠTVENA PRODAJALNA
NA OPČINAH**

z. z. o. p.

OPČINE, Alpiska ulica, 85

Telefon 221-054

RESTAVRACIJA

DANEU

OPČINE - Narodna ulica, 194 Tel. 221-241

Vsem cenjenim gostom želi vesel božič
in uspeha polno novo leto**DRUŠTVENA GOSTILNA**

OPČINE

PROSEŠKA ULICA

Vedno založena s prvovrstnimi vini

ZALOGA STAVBNEGA MATERIALA

CELESTIN DANEU - DANIELI

OPČINE - Narodna ulica, 77 - Telefon 221-034

TRGOVINA JESTVIN

Josip Škabar

OPČINE, Narodna ulica, 42 Tel. 221-026

se vljudno priporoča svojim odjemalcem
tu in onkraj meje

MLEKARNA

DOLFI

OPČINE - Narodna ul., 48 - Tel. 221-274

želi cenjenim klientom vesele praznike

Vesel božič in srečno novo leto želi:

URARNA IN ZLATARNA

ANTON MALALAN

OPČINE - Proseška, 18 - Telefon 221-465

(Pri cerkvi)

JESTVINE

VIDAU

BANI - Tel. 221-387

svojim odjemavcem
želi srečno novo leto!

ZALOGA VSAKOVRSNEGA
STAVBNEGA MATERIALA**Daneu Alojzij**

OPČINE - Proseška ul., 13 - Tel. 221-044

VELIKI REPEN**PROSEK****REPENTABOR**

GOSTILNA

KRIŽMAN

VELIKI REPEN - Tel. 221-361

vošči svojim gostom in prijateljem
srečno novo leto!

MANUFAKTURNA TRGOVINA

RAFAEL ŠTOKA

PROSEK - Tel. 22-51-21

vošči klientom in znancem srečno novo leto

HOTEL «KRAS»

REPENTABOR - Tel. 221-331

vošči svojim gostom srečno novo leto

ZGONIK**ZDRAVKO KANTE**

PROSEK - Tel. 221-527

SV. KRIŽ

GOSTILNA

GUŠTIN

ZGONIK - Telefon 22-51-02

GOSTILNA

DOLENC

PROSEK-Devinščina 3 - Tel. 221-319

MESNICA

DE LORENZI

SV. KRIŽ, 144 - Tel. 22-51-07

vošči svojim odjemavcem srečno novo leto!

Kupujte v trgovinah, ki oglašajo v našem listu

TREBČE

ZNANA GOSTILNA IN TOBAKARNA
**KRALJ
TREBČE**

vošči vesel božič in srečno novo leto

GOSTILNA

JOŽE MOŽINA

TREBČE št. 49

CEROVLJE

GOSTILNA

LEGIŠA

CEROVLJE - Tel. 20-176

SESLJAN

TERČON IZIDOR

ŽELEZNINA, GRADBENI MATERIAL itd.

SESLJAN, 27

Tel. 20-220

MEDJA VAS

GOSTILNA

Friderik Legiša

MEDJA VAS

TELEFON 20-842

JEZERO

GOSTILNA

GUSTINČIČ

JEZERO št. 7

vošči gostom in prijateljem srečno novo leto

DEVIN

TRGOVINA JESTVIN

GRUDEN JOSIP

DEVIN, 50 - Tel. 20-839

vošči vsem odjemalcem vesel božič
in uspeha polno novo leto!

TRGOVINA JESTVIN

BRAVIN

DEVIN

Tel. 20-844

vošči vsem odjemalcem vesel božič
in uspeha polno novo leto!

GOSTILNA

PLES

DEVIN

Tel. 20-840

Se priporoča!

BAZOVICA

Vsel božič in uspeha polno novo leto želi

GOSTILNA

Na Pošti

(Zora Presl)

BAZOVICA, št. 95

CENJENIM GOSTOM GOSTILNE

„Tri Lipi“

BAZOVICA, št. 5

želi lastnik **MAKS HROBAT**
mnogo uspeha v novem letu!

NABREŽINA

TRGOVINA ELEKTRIČNIH PREDMETOV

MIRO FRANČEŠKIN

NABREŽINA CENTER - Tel. 20-238

ŽELEZNINA, GRADBENI MATERIAL, itd.

TERČON JOSIP

NABREŽINA 124 - Tel. 20-122

VIŽOVLJE

GOSTILNA

«PRI LOVCU»

VIŽOVLJE št. 1 - Tel. 20-152

Dobra kuhinja in pristna vina

BORŠT

GOSTILNA IN MESNICA

PETAROS

BORŠT 60 - Tel. 97-651

želi srečno novo leto!

DRAGA

GOSTILNA

ALBINA

DRAGA

vošči srečno novo leto in se toplo priporoča!

DOLINA

TRGOVINA JESTVIN

JOSIP JERCOG

DOLINA št. 41

Tel. 97-613

JESTVINE

JOSIP JERJAN

DOLINA št. 69

Tel. 97-621

vošči cenjenim odjemalcem
srečno novo leto 1965

GORICA

KLOBUČARNA

M. LEBAN

GORICA - Ul. Rastello, 8 - Tel. 39-07

Lepa izbira moških klobukov - tudi znamke
«Panizza» in «Barbisio» - ter ženskih in
otroških klobukov, čepic, dežnikov itd.

PODJETJE **ČUK** GORICA

Trg Cavour, 9

Tel. 36-36

Corso Verdi, 54

Tel. 21-60

ZNANA URARNA IN ZLATARNA

ŠULIGOJ

GORICA - Ul. Carducci, 49 (Gosposka ulica)

AND. ČOTAR

TRGOVINA ČEVLJEV

GORICA, Ul. Rastello, 72

Tel. 36-67

ZALOGA GORIVA NA DROBNO
IN NA DEBELO

VETRIH IVAN

UVOZ - IZVOZ

GORICA - Ulica Lantieri 5

Tel. 25-27

ELEKTRIČNE IN VODOVODNE NAPELJAVE

STANKO KOREN

GORICA - Ul. Mattioli, 11

Tel. 32-71

RESTAVRACIJA

ALL'UNIVERSITA'

pri Univerzi

GORICA

Piazza Vittoria, 3

Kmečka banka

Ustanovljena leta 1909

GORICA - ULICA MORELLI, 14
Telefon števil. 22-06

B
A
R
E
E

Po povesti
O. Curwooda
riše
Miki Muster



235. Četrty večer po Barejevem odhodu si je po okusni večerji Pierrot prižgal pipo in začel hčerki pripovedovati doživljaje z zadnjega lova. Zmotil ga je šum pred vrati. Nepeesa je odprla in Baree je stopil čez prag. Preden ga je utegnila Nepeesa veselo pozdraviti, je prestrašeno obstala. Pierrot je gledal, kakor da ne verjame svojim očem.



236. Baree je stradal tri dni, ker zaradi ohromele noge ni mogel loviti. Upadel je bil in poln brazgotin, pokrit s krastami posušene krvi je bil bolj podoben strašilu kot ponosnemu volčjaku, ki je pred dnevi stekel v gozd. Pierrot se je nasmehnil: »Poglej, bil je pri volkovih, napadli so ga, en sam, vsi naenkrat. In ostal je živ!...«



237. Sele čez nekaj časa je Nepeesa lahko premagala začudenje, ki jo je kar prikovalo k tlom. Pohitela je in postregla Bareeju z večerjo, katero je pospravil do zadnjega koščka. Potem ga je umila in mu namazala rane z medvedovo mastjo. Postlala mu je ob svoji postelji. Za ubogega Bareeja je bil to prečudovit sprejem in pozdrav.



238. Poslej je bilo prijateljstvo med Nepeeso in Bareejem še večje kot prej. Baree še pomislil ni na ponoven izlet v gozd, čeprav je zimske dneve preživel večinoma na prostem. Spremljal je Pierrota in Nepeeso, kadar sta pregledovala nastavljene pasti. Nepeesa je to zimo še posebno pridno pomagala očetu in je vedno hodila z njim v gozd.



239. Zimski lov je bil bogat. Kožuhi so bili gosti in lova niso motili zimski viharji. Vsako peto krzno je postalo Nepeesina last. Toda Nepeesa svojega plena ni sama nosila domov. Spletla je dve košari in ju pritrčila Bareeju na hrbet. Baree je pridno tovoril krzno, pa tudi zajce in veverice, ki jih je Pierrot nastavljal v pasti.



240. Ko so se nekoč v začetku januarja obloženi vračali z lova, je Pierrot zagledal v neizhojenem snegu sledove krpelj, ki so vodili proti njegovemu domu. Obstal je in pozorno gledal. Krplje so bile velike, koraki so razodevali visokoraslega popotnika. Tudi Nepeesa je razumela. »To je trgovec iz Lac Baina!« je rekla. Pierrot je pokimal.